

SVĚTLO

TÝDENÍK MATICE CYRILOMETODĚJSKÉ

12. ČÍSLO

3,- Kč

21. LISTOPAD 1993

Na Ústředním hřbitově v Brně posvětil generální vikář brněnské diecéze mons. Jiří Mikulášek hroby obětí druhé světové války, mezi nimi i hroby padlých německých vojáků.

Německý velvyslanec Rolf Hofstetter v projevu připomněl, že tato událost je vzpomínkou na válku, kterou rozpoutal nacistický režim a jež hrozným způsobem zpusťovala celou Evropu a zanechala po sobě nesmírné lidské utrpení. Řekl, že z viny a neštěstí je třeba nalézt cestu do důvěryhodné budoucnosti ve sjednocené Evropě. Ke cti české demokracie a Brna slouží, že v mrtvých německých vojácích, kteří jsou na hřbitově pochováni, nevidí nepřátele, ale lidi - oběti, které zde našly místo posledního odpočinku. Jménem spolkové vlády poděkoval všem Němcům

a Čechům, kteří přispěli k tomu, že bylo možné tento hřbitov posvětit.

Modlitbami se připojili i německý římskokatolický jáhen z Bayreuthu dr. Karl-Werner Goldhammer a evangelický farář Hans Lindner.

K vysokému kříži, dominujícímu pohřebišti, byly položeny věnce Poslanecké sněmovny České republiky, brněnského primátora, Výboru pro lidská práva, městského úřadu v Liptovském Mikuláši, německého velvyslanectví v Praze a Lidového spolku péče o německé válečné hroby.

Německé válečné hroby byly posvěceny též v Rakovníku, Mariánských Lázních, Karlových Varech a na Slovensku ve Zborově.

Ilh. - foto Igor Zehl-

Slovem "roráty" jsme nazývali adventní mši ke cti Panny Marie, slouženou časné ráno za tmy. Začínala veršem z Izaiáše: *Rorate coeli desuper (Rosu dejte nebesa shůry)*. V cyklu církevního roku na nás děti působilo nejmocněji právě období adventní. Ne proto, jak by si mysleli současníci, že se blížily Vánoce a tudíž dárky. Bohužel, právě tohle hloupé shánění dárku a příprava materiálu na svátky pokazilo tichou adventní dobu a její posvěcující krásu.

Náš advent se v mnohém podobal starozákonnímu očekávání příchodu Mesiáše. Izraelský národ byl naplněn tušením velkého tajemství, a temnota, do níž pronikala prorocťví jako světýlka, slibovala upřímně s vírou čekající, že se promění ve veliké světlo.

Naše maminka nemusela říkat dvakrát: hoši vstávejte, je čas na roráty! Vyletěli jsme z pelišku, rychle se umyli ve studené vodě, oblékli se a byli v trapu. Venku byla tma. Elektrifikace teprve začínala. V domech se svítilo petrolejovou lampou a sem tam na nárožích větších stavení v zasklené lucerně ozařovala temné kouty petrolejka. To nám umožňovalo prožívat velkou symboliku čekání na příchod Boha, který o sobě prohlásí: *Já jsem Světlo světa*.

S sebou jsem mívali malou lampičku se svíčkou. Běželi jsme do chrámu a viděli, jak ze všech stran se blíží stejným směrem spousta komihajících se lucerniček. Nápadný byl ten chvat. Znamenalo to, že spěchají děti a mládež. Starší farníci již byli dávno v kostele a seděli v lavicích s rozžatou

svíčkou před sebou. Při dnešním přesyčení světlem by nebylo možno vytvořit tak působivou atmosféru. Příliš umělého světla rozptýluje pozornost a svádí k roztržitosti.

Při bohoslužbě svítily na oltáři svíce a jednu svíčku měl kněz u misálu, aby viděl do posvátné knihy. V lavicích bylo plamínku naseto.

Rorátní mše měla neobyčejně působivý úvod a zpívaly se při ní za doprovodu varhan tradiční a melodicky dojímavé adventní písně. Tenkrát byl lid venkova bytostně upoután na dum Boží. Pro vesničany byl kostel jediným opravdovým kulturním stánkem. V něm si lidé vyslechli Boží pravdu a povzbuzení, v něm prosili o milost a požehnání, v kostele se začínala i končila jejich životní pouť. Liturgie byla latinská a nikomu to nevadilo. Slovo Páně se hlásalo v mateřštině a při mši se hodně zpívalo. Jit denně na roráty, které začínaly v prosinci ráno o půl sedmé, to vyžadovalo kousek osobní oběti, časné vstávat, spěchat v zimě do studeného chrámu a to vše s chutí a těšením se. Spěchalo se za duchovním a ne hmotným nasycením. Potom už nebylo zapotřebí horečnatě shánět dárky a vyhazovat peníze na věci, které stejně nemohou lidské srdce uspokojit.

Dnes jsou lidská obydlí dobře vyhřívána a opatřena značným pohodlím. Někde v takovém prostředí vyrůstá skleníková generace. Nechodí se brzo spát, protože televize dává rafinovaně zajímavé pořady právě později večer. Ne všude jsou kostely zateplovány. Bylo by zajímavé zjistit pru-

zkumem, kolik dětí a mládeže by dokázalo chodit s chutí na roráty ráno o půl sedmé hodině, a to do kostela studeného až to zebe. Kdysi to děti chatrně oblečené dokázaly. Vzpomínám na posobení v jedné farnosti na jižní Moravě, kde bývalo na rorátech třicet i více dětí každý den, měly to daleko až z konce druhé dědiny a jejich hlásky vesele oznamovaly, že z nebe posel vychází...

Apoštol Pavel zahajuje dobu adventní výzvou: Bratři, nastala hodina, kdy je už třeba povstati ze spánku! Ateistický režim zapráskal bičem a občané se v prosinci rozběhli po obchodech shánět a utrácet. Lidé zaměnili posvátné za svěťácké, mysleli si, když shromáždí pyramidu krámů pod stromkem při prázdné v duši, že si udělají šťastné Vánoce. Je na čase zbavit se tohoto chomoutu a ignorovat nákupní horečku. Ostatně v době, kdy miliony uprchlíků nemají vlastní střechu nad hlavou, kdy je o všechno oloupila válka, i o to nejcejnější, o členy rodiny, nebylo by solidární, aby se i katolíci přizpůsobovali hmotářskému davu a trápili se nad tím, že nemohou sehnat modré z nebe, jak si přeje jejich dítě.

Nějak nám uniká podstata Vánoc, že Bůh byl adorován chudými pastýři v chudé stáji. Někak se bojíme chtěné chudoby, která cti netratí. Co by rodiny ušetřily na televizi, že by jí v adventním čase dovolily mluvit jen o počinu, to by mohly s pocitem štěstí darovat trpícím v nouzi.

Jaroslav Olšava

PANNA MARIA VYUČUJE

Litmanová

Moje drahé děti, moji milovaní! Chtěla bych v těchto dnešních časech být zvlášť při vás. Začněte žít radostí! Jak vás mohou učinit šťastnými, když vy sami nechcete začít? Ve jménu Nejsvětějšího Boha vás prosím, změňte svůj život! Svůj starý život vložte do mého Srdce a uče se od mého Syna žít věčně. Jste hluboko v mém Srdci a v mých modlitbách!

5. 9. 1993

Moje drahé děti, děkuji, že jste sem přišly, moji milovaní! Chtěla bych, abychom v tento čas byli zvlášť spojeni v modlitbě. Vpusťte do vašich modliteb Ducha svatého. Vy ani nevíte, co zvláštních milostí obdrží vaše duše při rozjímání nad tajemstvími svatého ružence. Modlete se tuto modlitbu za obrácení hříšníku, já ji obětuji spolu s vámi!

3. 10. 1993

RADOSTI PANNY MARIE

Jak se tak modlím sv. ruženec, uvědomuji si, Panno Maria, že to s Tvými radostmi bylo docela jako u nás obyčejných lidí:

Samozřejmě ses nesmírně radovala při Zvěstování, ale tušila jsi, "do čeho jdeš", znala jsi přece prorocťví o Božím Mesiáš!

S radostí jsi spěchala k Alžbětě a vyměnily jste si svou radost navzájem, ale k přibuzné do hor to byla namáhavá cesta a stále ještě neměla jsi vyřešen problém, co řekne Tvému mateřství snoubenec Josef.

Jaká radost, když se z tebe narodil Spasitel světa, ale po jaké strastiplné cestě do Betléma a v jaké chudobě.

S radostí jsi ho v chrámu obětovala Pánu, ale stihlo Tě osobní prorocťví Simeonovo o "meči, který pronikne Tvou duši".

Nalezla jsi Dvanáctiletého, ale až po úzkostném třidenním hledání.

A my bychom chtěli v životě sto procentní radost ničím nezkalenou? Doufám však, že také naopak i v bolestech a starostech smíme očekávat, že vyústí v radost.

Zdeněk Fišer

DIALOG - EVROPA

Moravskoslezská křesťanská akademie v Brně vydává letos již IV. ročník časopisu DIALOG-EVROPA XXI. Časopis vychází čtvrtletně a každé číslo je zaměřeno tematicky. Letošní temata jsou pravda a spravedlnost (1/93), druhé číslo se zabývá vztahem křesťanství a ekologie, třetí číslo věnuje pozornost moderní architektuře v sakrální oblasti.

Každé číslo také seznamuje s některou významnou osobností, v I. čísle s Karlem Rahnerem - významným teologem, druhé číslo s Carl Friedricchem Weizsäckerem - významným fyzikem.

V dalších rubrikách časopis přináší zprávy z dění v MSKA, zprávy z církevního světa, seznamuje se s těmi nejzajímavějšími články v zahraničních časopisech Herder-Korrespondenz, Concilium, Multimedia, Universitas a dalších.

Časopis můžete objednat na adrese Moravskoslezské křesťanské akademie, Mendlovo nám. 2, 603 00 Brno; případně u nakladatele Matice cyrilometodějská, Dolní náměstí 24, 772 00 Olomouc.

Cena jednoho čísla je 14,- Kč.

MYŠLENKA NA NEDĚLI

Byl jednou jeden král a ten měl království. To království neoplývalo zlatem a drahokamy, nebyli tam šlechtici ani lidé bohatí. Patřili k němu chudí a nemocní. Ti, kteří leželi ve zlaté a stříbrné jej nepřijali. Všechno co říkal a jak žil, brali za pohádku. Nakonec před mužem, který místo královské koruny měl věnec z trní a místo žezla v ruce kus rákosy, odkládají všichni lesk a uznávají, že On je ten první, komu patří chvála.

Zní to skoro jak legenda, a přitom je to jednoduchý pohled na Boží království. Ten, kdo se nad tím zamyslí, poznává, že království v Ježíšově pojetí nese právě tyto znaky.

I když pojmy král a království jsou pro nás, lidi dneška jaksi zastaralé, přesto to má cosi do sebe. Bylo to ve dvacátých letech. Svět se dává do pohybu. Vystává dělnická otázka. Evropa je nasáklá názory o násilném svržení nespravedlnosti i teorií o vyvolené rase, která ve jménu své výjimečnosti smí určovat, co je správné a co ne.

Tehdy v roce 1925 papež Pius XI. vyhláší slavnost Ježíše Krista Krále a zdůrazňuje tak výsostné právo jiného Pána - Krista, jehož vláda nese pokoj, dobrotu, lásku a ne nenávisť a opláčení zla zlem.

V tomto listopadovém čase si to připomínáme a toužíme se přiblížit k nebeskému království a uznat, že nejlepším lékem proti zlu v dějinách je přijetí vlády Krista.

Jeho království není z tohoto světa a přece jej celý prostupuje, trpí násilím a přece pak vítězí, protože dobro je silnější než zlo. Jeho pravda je božská a zároveň lidská, plná porozumění. Chytněme se jí. Chtějme být těmi, které Pán na konci času postaví po své pravici a osloví je: "Pojďte, požehnání ... a přijměte úděl království." Protože jsem měl hlad a vy jste nebyli sobečtí. Rozdělili jste se i o to málo, co jste měli, našli jste si čas pro starosti bližního, stiskli ruku, pohladili nemocného, nebyli jste lhostejní. Dokázali jste být poctiví, spravedliví a taktičtí - zkrátka lidští.

Rádi bychom patřili k těm, kteří Ježíšovu dobrotu žijí. Oprašme vše to ryzí. Církev žije ze zdola. I ten poslední a nejmenší člověk probouzí Boží království. Je to cesta pro dnešní dobu, kdy je mnoho kritiky. Smutek a otrávenost nad stavem věcí není vlastní křesťanství. Pán je začátek všeho. K němu se vraťme. On je náš Spasitel, jak píše Aphahat z Mosulu (kolem roku 345), světlo v tmách, svítlnou postavenou na svícen, která osvěcuje svět a očišťuje jeho hříchy. On je onou dobrou perlou a my jejími kupci, když prodáme všichni svůj majetek, abychom ji měli. On je tím pokladem v poli a když jej najdeme, zaradujeme se. Je pramenem života a my žiznici z něho můžeme pít. On je branou do království, otevřenou všem, kdo do něj vstupují...

(-j-)

*Kristus má jen naše ruce,
aby dnes konal své dílo.
Má jen naše nohy, aby vodil lidi po svých cestách.
Kristus má jen naše ústa,
aby lidem vyprávěli o něm.
Má jen naši pomoc,
aby lidi přiváděla k němu.*

*Jsme jedinou biblí,
kterou lidi ještě čtou.
Jsme posledním poselstvím Božím,
napsaným skutky i slovy.
Co však se stane, je-li písmo falešné
a nedá-li se přečíst?
Co se stane, jestliže naše ruce
zaměstnávají se jinými věcmi?
Co když naše nohy jdou tam,
kam nás táhne hřích?
Co když naše ústa mluví to,
co by měla zavrhnout?
Což můžeme sloužit,
aniž bychom ho následovali?*

*Kristus nemá jiné ruce než naše,
aby dnes konal své dílo.*

14. stol. - nápis z jednoho španělského kláštera

PERIKOPY NA SLAVNOST JEŽÍŠE KRISTA KRÁLE:

**Ez 34,11-12.15-17
1 Kor 15,20-26.28
Mt 25,31-46**

SVĚTOVÝ TISK O NOVÉ ENCYKLIKE

"Kdo vidí v encyklice jen konzervativní stanovisko sexuální morálky, ten novou papežskou encykliku vůbec nepochopil. "Veritatis splendor" podniká odvážný pokus popsat z katolického hlediska současnou hodnotovou krizi dnešního světa."

Wiesbadener Kurier, Wiesbaden

"Encyklika stanoví jasně dobro a zlo v tomto světě. Proto je závažným dokumentem nejen pro katolíky. Volá ke smíření a navrhuje cestu záchrany pro lidstvo."

*Rheinische Merkur,
Kolín nad Rýnem*

"Encyklika je varováním pro všechny, kteří se domnívají, že "nová morálka" dává modernímu člověku "glejt" k plně autonomnímu jednání. Dokazuje, jak starostlivý je učitelský úřad církve o dnešní svět."

Die Furche, Vídeň

DIAKONÁT MÁ SMYSL

Sv. Otec Jan Pavel II. se na nedávno vyslovil pro podporu stálého diakonátu jako vlastního úřadu, nikoli jako pouhého předstupně pro kněžství. Papež řekl, že tuto myšlenku hájil už jeho předchůdce Pius XII. a do života církve ji uvedl Druhý vatikánský koncil. Upozornil také na existenci této instituce v prvotní církvi. V současné době si žádají obnovu stálého diakonátu dva důvody: jednak charitativní a další požehnaná služba laiku, která je pro církev tak důležitá, že si vyžaduje zvláštní uznání vlastním posvěcením, jednak nedostatek kněží, jemuž může diakonát ulehčit převzetím některých funkcí.

PAPEŽ NA UKRAJINU?

Kardinál A. Silvestrini po návratu z Kyjeva prohlásil, že "jsou slibná znamení pro brzkou návštěvu Sv. Otce na Ukrajině." Tu si přeji nejen ukrajinský lid a duchovenstvo, nýbrž i sám prezident Leonid Kravčuk. Návštěva se však sotva uskuteční před rokem 1995.

Josef Janšta

DESATERO

(9. přikázání - úryvek z povídky)

V září si přiváží šťastný otec z porodnice domů Jitku s Petříčkem. ... Rodinná pohoda končí ve chvíli, kdy vládce domu ohlašuje svoje rozhodnutí: "Máme tu další generaci. Je třeba náš dům zvětšit. Nebude stačit. Rozhodl jsem se zvednout střechu a z podkrovní udělat dva menší byty."

"Teď se přece budeme starat o Petříčka. Na stavbu je času dost," odváží se protestovat Vladimír.

Sklízí však pouze nechápavé pohledy.

"Chci se starat o dítě, a ne být celé dny na stavbě."

"Na to stačí Jitka s babičkou," usměrňuje zetě dědeček a je přesvědčen, že po krátké bouři se Vláda opět poddá jeho vedení.

Malý Petříček se stal miláčkem celé rodiny. Dlouhé zimní večery trávil tatínek jenom s ním. I Jitka byla šťastná, že má tak pozorného manžela. Ale na rozdíl od něho se bála příchodu jara. Blížil se březen, čekají jarní práce na zahradě a potom ta rekonstrukce domu. Dědeček o tom sice nemluvil, ale kdykoliv přišla nahoru, našla ho v plánech, jak odstraní každou chybičku. Zima se však protáhla, a tak zahrada mohla být pohrabána až ve druhé polovině března. Vzápětí bylo přichystáno pařeniště, vyčištěno jahodíště a udělány další práce na zahradě. S tím vším Vláda počítal a usilovně pracoval, aby mohl být zase co nejdříve u Petříčka.

Začátkem dubna zahájil dědeček stavbu. A vyžadoval mít zetě stále u sebe. Mladý tatínek viděl svého miláčka jenom ve spánku. Ráno odcházel do práce a miminko ještě spokojeně oddechovalo, po návratu domů měl chlapeček odpolední spání a večer po vši práci našel tatínek syna opět v postýlce. Rozhodl se vybojovat si alespoň dva dny v týdnu pro sebe a pro rodinu. Sklidil však nevrly tchánův pohled a neporozumění v očích své ženy. Nechtěl však ustoupit za žádnou cenu. Po návratu z práce vzal kočárek a odjel s Petříčkem do parku. Tuto vzpouru pán domu neunesl a nahlum do lenochů.

"Od malička jsem tašku musela na slovo poslouchat, i ty se musíš přizpůsobit," sklízí namísto pochopení odmítnutí ze strany ženy. Ale Vláda se nevzdává. V určený den si maličkého sám vypraví a jede s ním na procházku. Tchán nemůže použít jednou již osvědčené výměny zámku, a tak před vystrašenou dcerou vyprovokuje hádku.

Dalším konfliktem nezabrání ani snaha starostlivého tatínka pracovat v dalších dnech až na hranici vyčerpání. "Ničím se vám nezavděčím. Všechno dělám špatně. Když o mne nestojíte, nemusím tu být."

Brož., 120 str., 30,- Kč.

POSELSTVÍ ENCYKLIKY VERITATIS SPENDOR

Encyklika Veritatis splendor představuje dosud v dějinách Církve nebývalé systematické pojednání o otázkách morální teologie formou oficiálního dokumentu autentického učitelského úřadu církve. Jestliže Svätý Otec tímto způsobem zasahuje do teologicko-filozofické diskuse svědčí to o naléhavosti probíraných témat. Videňský moralista Andreas Laun nazývá encykliku odpovědí papeže na krizi morální teologie, krizovým magnetem srovnatelným se závažnou operací. Nelze se však zastavit u pesimistického pohledu na dnešní problematiku morální teologie. Zmíněná encyklika není pouhým seznamem poselství, která se skládá ze dvou vzájemně se doplňujících proudů - biblického a filozoficko - teologického. V druhém proudu odkazuje Sv. Otec především na duchovní Otce západní teologie, na sv. Augustina a sv. Tomáše Akvinského.

Publikování dokumentu, který se týká morální látky představuje v dnešní době odvážný krok. Vzpomeňme na reakce, které vyvolával dosud encyklika Humanae vitae. I tato poslední encyklika byla kritizována již dříve než byla vydána. Samotná skutečnost, že papež plánuje vydání mravoučné encykliky vyvolalo v některých kruzích negativní odezvu. Lze tedy očekávat, že i tato encyklika, podobně jako Humanae vitae, se stane prubířským kamenem rozlišování ducha.

Název encykliky - Veritatis splendor - t.j. nádhera, lesk, zář pravdy - napovídá hlavní myšlenku celého díla. V oblasti mravu jde především o pravdu. Mravní život křesťana má být prozářen pravdou. Název sám vyjadřuje, že i v mravním životě, v životě skutku a rozhodování priorita přísluší poznání rozumu, a to rozumu, který je osvícen vírou. V oblasti mravu se proto nelze odvolávat na výrok "já to tak cítím", ale půjde především o pravdivé objektivní poznání.

Tuto skutečnost rozvádí i exegese evangelního textu o setkání Krista s bohatým mládenkem. Bohatý mládenec přichází za Kristem s otázkou, chce vědět, co je třeba činit. Je typem každého člověka, který přichází za Kristem s morální otázkou. Tato otázka má zároveň i náboženský ráz - dobro, na které se mládenec dotazuje je Bůh sám a jen On může na tuto otázku dát správnou odpověď. Tuto odpověď Bůh již poskytl tím, že stvořil člověka a vložil do jeho srdce přirozený zákon, který je podle sv. Tomáše Akvinského definován jako světlo rozumu, které nám Bůh daroval již při stvoření a kterým rozlišujeme dobro a zlo. Tento zákon byl také vyhlášen v Desateru, které se stalo příslibem Nové smlouvy, ve které bude zákon

vepsán do lidských srdcí. Prikázání, ale jen některá tzv. II. desky, kterými jsou zdůrazněna a vyjádřena práva lidské osoby. Jejich zachovávání jsou základní předpoklady skutečné lásky k bližnímu. Na otázku, co ještě schází, odpovídá Kristus výzvou k následování a chudobě. Tuto výzvu je třeba chápat v souvislosti s ostatními texty Nového zákona, především s blahoslavenstvími, která vyjadřují základní vnitřní postoje, které se již vymykají oblasti prikázání a jsou zasazeny do perspektivy dokonalosti. Mládenec, který sice zachovával Boží prikázání a připravil tím v sobě půdu k dalšímu kroku (směrem k dokonalosti) tento krok nakonec neuskutečnil. K jeho uskutečnění je zapotřebí daru milosti a zralé lidské svobody, která spočívá v sebeodevzdání. Zatímco zachovávání prikázání jsou nutným předpokladem k dosažení věčného života, výzva k dokonalosti má ráz nabídky. Tato dokonalost spočívá v následování Krista v chudobě a sebeobětování, v dokonalosti lásky, která napodobuje lásku Mistra v Jeho oběti (Jan 13,34-35). Tuto lásku není možno chápat jako pouhý prikáz, neboť to, co od člověka vyžaduje, překračuje jeho schopnosti. Tato nabídka k dokonalosti je především darem, kterým je obdarována lidská svoboda. Výstižně tuto skutečnost vyjádřil sv. Augustin modlitbou: "Dej, to co prikazuješ a prikazuješ, co chceš." Sv. Tomáš tuto skutečnost vyjadřuje slovy: "Nový zákon je milost Ducha sv. udělovaná na základě víry v Ježíše Krista. Prikázání pripravují na přijetí této milosti."

Rozhovor Krista s bohatým mládkem pokračuje až do naší doby. Úkol pokračovat v tomto dialogu je svěřen apoštolům a jejich zástupcům v Duchu svätém. Apoštolské listy nám podávají svědectví o tom, že spolu s katechezí, t. j. s předáváním obsahu víry, byly hlášány lidem různých kultur i přesné normy jednání. Svätý Otec zdůrazňuje, že harmonii mezi vírou a životem nesmí ohrožovat trhlina, která by oddělovala život víry od života mravního. Tvzení, že učitelskému úřadu je svěřena oblast věroučných pravd, zatímco oblast mravní je světská a je proto přenechána svědomí by představovalo takovou nebezpečnou trhlinu v životě církve. V této souvislosti zdůrazňuje Svätý Otec poslání učitelského úřadu v autentickém výkladu Zákona Páně: jen jemu je svěřen úkol sepsané a předávané slovo Boží závazně vykládat.

Druhá kapitola encykliky, která pojednává o poslání morální teologie nese výmluvný nadpis

"Nepřipodobňujte se smýšlení tohoto světa" (Řím 12,2).

Posláním morální teologie je dotazovat se především Božího zjevení, co říká v oblasti mravů a zároveň se dotazovat lidského rozumu, co odpovídá jeho požadavkům. Morálka je především teologií, protože počátek a cíl mravního jednání objevuje v tom, který jediný je dobrý, a který v Kristu nabízí člověku blaženost božského života. Různé otázky, kterými se zabývá morálka, např. o vztahu pravdy a svobody, svobody a svědomí, lze převést na otázku mladíka: "Mistře, co musím činit dobrého, abych získal život věčný?" Poslání učitelského úřadu spočívá od počátku v rozlišování duchů v odhalování toho, co neodpovídá zdravé nauce. V této souvislosti uvádí Svätý Otec řadu dnešních morálních problémů a některá se zjevnou pravdou neslučitelná řešení.

První okruh otázek se týká vztahu svobody a pravdy. Dnešní doba vyžaduje vytříbený cit pro svobodu lidské osoby. Tato svoboda, která je důsledkem důstojnosti lidské osoby byla i církví potvrzena na II. Vat. koncilu, zvlášť v Prohlášení o náboženské svobodě. Tato svoboda nespočívá v libovůli, ale ve schopnosti člověka učinit si vlastní úsudek a podle něho zodpovědně jednat. Zahnuje v sobě právo nebýt vystaven vnějšímu nátlaku při realizování této svobody.

Zde je třeba zdůraznit, že náboženská svoboda, o které mluví koncil a papež, nespočívá v náboženské indiferenci, která prohlašuje, že všechna náboženství jsou stejně hodnotná a pravdivá. To by odporovalo zásadám logiky. Zásada náboženské svobody je převeditelná na zásadu svobody svědomí, která vyjadřuje, že člověk nemá být nikdy donucován jednat proti svému svědomí. Svoboda svědomí spočívá tedy v možnosti jednat podle zodpovědného úsudku vlastního svědomí a to i tehdy, když se svědomí nezaviněně mylí.

Základní omyl týkající se svobody svědomí spočívá v tom, že se svědomí nepřisuzuje schopnost pravdu nacházet, ale přisuzuje se mu schopnost rozhodovat o tom, co je dobré a špatné. Zatímco správně chápáná svoboda svědomí spočívá v potvrzení jeho snahy hledat pravdu o dobru a zlu, nesprávná a nakonec ateisticky chápáná svoboda přisuzuje svědomí právo nejvyšší instance, která kategoricky rozhoduje o dobru a o zlu. Podle tohoto chápání je mravní úsudek pravdivý vždy tehdy, jestliže má svůj původ ve svědomí. Pravdivost mravního úsudku je chápána pouze subjektivisticky, správně je to, když se člověk shoduje sám se sebou. V tomto pojetí ovšem svědomí již není úkonem rozumu, který nahlíží, ale úkonem vůle, která rozhoduje.

Takto chápáná autonomie (svězákonnost) svědomí vede k úplnému individualismu. Bohem stvořená svoboda však spočívá v tom, že člověk jako obraz Boží "je ponechán možnosti vlastního rozhodování" (Sir 15,14), že

svého Stvořitele hledá z vlastního rozhodnutí a svobodně dojde ke spojení s Ním. Jestliže člověk má právo být respektován ve své cestě hledání pravdy, z jeho strany tomuto právu odpovídá povinnost pravdu hledat a nalezené pravdy se přidržet, jak to vyjádřil výstižně kardinál Newman: "svědomí má práva, protože má i povinnosti".

Uvedený problém vztahu svobody a pravdy je již řešen v druhé kapitole Genesis. Člověk má Stvořitelem darovanou rozsáhlou svobodu, může jít ze všech stromů v zahradě, ale jeho svoboda se musí zastavit před stromem poznání dobra a zla, t.j. před mravním zákonem. V tomto omezení však člověk nachází svou pravou svobodu, neboť nachází to, co je pro něj vpravdě dobré.

Někteří katoličtí autoři však rozlišují mezi normami, které uskutečňují řád spásy a mezi tzv. světskou, lidskou morálkou, ve které je člověk zcela autonomní. Odvolávají se přitom na nauku koncilní konstituce Gaudium et spes o tzv. autonomii pozemských skutečností. Boží slovo týkající se těchto skutečností podává podle těchto názorů jen obecná napomenutí a povolává člověka k tomu, aby se sám stal tvůrcem konkrétních mravních norem. Tedy např. Bůh dává příkázání Nezapíšeš, která je pouze obecnou směrnicí, ale člověk rozhoduje o tom, kdy a jak, v kterých situacích se toto příkázání uplatňuje či nikoliv.

Proti těmto teoriím staví papež správný katolický pojem lidské autonomie. Spočívá jednak v tom, že lidský duch je pánem svých úkonů, že rozhoduje o svém chcení, že v oblasti pozemských skutečností poznává jejich vlastní zákony a hodnoty a jich užívá. Výslovně však varuje slovy koncilu před takovým užíváním pozemských skutečností, které se děje v nezávislosti na Stvořiteli. Člověk je povolán svým rozumem poznávat Boží věčný zákon, kterým je Jeho Moudrost a která se v člověku zjevuje v jeho vlastním přirozeném zákonu. Pravá autonomie spočívá v tom, že člověk je nositelem zákona, který je mu vnitřní a který svobodně přijímá. Tento zákon je součástí věčného zákona, který sv. Augustin definuje jako plán Boží, který přikazuje zachovávat přirozený řád. Sv. Tomáš jej definuje jako plán Boží moudrosti, který všechny tvory řídí k jejich vlastním cílům ve shodě s jejich přirozeností. Zatímco u jiných bytostí se přirozený zákon uskutečňuje samovolně, člověk je povolán k tomu, aby svůj přirozený zákon uskutečňoval vědomými a rozumnými úkony. V této souvislosti Sv. Otec zdůrazňuje výslovně, že tomistická nauka o přirozeném zákonu se stala součástí její morálního hlásání. Přirozený zákon je součástí věčného zákona a je vepsán do lidského srdce a je to lidský rozum sám, který přikazuje dobro konat a

zlého se varovat. Boží zjevení dává rozumu další osvícení vírou v Nový zákon, který je dokonalostí Božího zákona. O něm praví sv. Tomáš, že zákonem ducha je Duch svätý sám, který tím, že přebývá v duši nejen osvěcuje rozum o tom, co je třeba činit, ale naklání i vůli k tomu, aby se správným úmyslem jednala. Jeho vlastním působením je víra, která působí v lásce, a která nás vnitřně poučuje o tom, co je třeba činit a čeho je třeba se varovat a vnitřně člověka též k dobru naklání.

Toto tomistické pojetí, které vidí principy jednání vsazené v lidském nitru, pomáhá překonat domnělý konflikt mezi svobodou a přirozeností, který vyvrcholil především v době renesance a reformace. Svätý Otec odmítá dva nesprávné protichůdné názory: jeden, který spatřuje v člověku bytost nutně determinovanou svými přirozenými sklony, druhý, který odmítá přirozenost ve jménu vyšší svobody. Tento druhý směr vytýká tradiční nauce, že podléhá naturalismu a biologismu, že za mravní zákony pokládá zákony pouze biologické. Biologické hodnoty jsou však podle těchto autorů pouhým materiálem, který je svěřen lidské svobodě, která je povolána vytvářet pravé hodnoty. Člověk dává smysl své tělesnosti, sexualitě, erotice. Výnosům učitelského úřadu vytýkají proto naturalistickou argumentaci, když např. hlásá nedovolenost sterilizace, antikoncepce, umělého oplodnění, homosexuality apod. Tyto normy jsou podle jejich názorů kulturně podmíněné, člověk však může v nových změněných situacích dát svému jednání nový smysl.

Tyto morální teorie však neodpovídají pravdě o člověku. Člověk je jednotou duše a těla a tato jednota tvoří lidskou osobu. Přirozené sklony (jako jsou sklon uchovat život, zdraví, rod atd.) mají svou vlastní etickou hodnotu, které jsou odvozeny z velikosti a důstojnosti lidské osoby. Tzv. katalog neřestí (1 Kor 6,9-10) uvádí hříchy těla mezi hříchy, které vylučují z Království Božího. Ti, kteří vytýkají tradičnímu pojetí přirozeného zákona biologismus, zapominají, že přirozeností člověka je osoba sama, t.j. jedinečné spojení ducha a těla. Různé sklony ducha i těla, jejich cíle a povinnosti jsou součástí přirozeného zákona, který není pouhým biologickým zákonem, ale řádem rozumu, který vyjadřuje povolání člověka vědomě usměrňovat své jednání a disponovat svou tělesností. Hodnoty života, sexualita apod. nejsou odvoditelné od jejich biologického významu, ale mají především význam mravní, který převyšuje biologický význam, protože se vztahuje k osobě jako celku.

P. Albert Beneš OP
(Dokončení příště)

Éra průmyslové revoluce před stolety postavila před církev na první pohled zcela neřešitelný problém: Jak se může církev podílet na budování časného řádu, když byla zbavena všeho hospodářského i sociálního vlivu? V dosavadních dějinách byla církev mnoha způsoby začleněna do zemědělsko - řemeslnicky a stavovskými utvářené společnosti jak svým hospodářským významem a politickým vlivem, tak svou sociální kontrolou. Teď se najednou ocitla v situaci, v níž v hospodářství hraje hlavní úlohu průmyslová výroba, společenské klima určují spory mezi kapitálem a prací a soutěžit začaly nové světské ideologie.

Odpověď přišla až 70 let po Rerum novarum na II. vatikánském koncilu: Jedině křesťanští laici vzdělání v různých vědních oborech mohou svými profesionálními znalostmi a osobní odpovědností vnášet do společnosti křesťanského ducha a napomáhat tak obnově časného řádu. V dějinách církve nastává éra laiků! S udivující aktuálností o tom mluví II. vatikánský koncil v dekretu "O apoštolátu laiků"; a biskupský synod, z něhož v r. 1988 vzešel posynodální apoštolský list Jana Pavla II. *Christifideles laici*, o povolání a poslání laiků v církvi a ve světě. V dekretu II. vat. koncilu se říká, že "laici mají na sebe vzít budování časného řádu jako svou vlastní úlohu". Mají jednat přímo a rozhodně, vedeni světlem evangelia i duchem církve a pobízení křesťanskou láskou. Mají spolupracovat jako občané s občany s odbornou znalostí a osobní odpovědností. Mají všude a všem hledat spravedlnost Božího království. Časný řád se má obnovit tak, aby byl při plném respektování jeho vlastních zákonů navíc uveden v soulad se zásadami křesťanského života a přizpůsoben místním, časovým a národním podmínkám. Laici mohou konat svou apoštolskou činnost buď jako jednotlivci nebo seskupení v různých společenstvích či sdruženích. Mají-li laici inspirovat časný řád ve smyslu služby člověku a společnosti, nemohou se vyhýbat účasti na politice, t.j. na mnohostranných iniciativách v rovině hospodářské, sociální, zákonodárné, správní a kulturní, které slouží organické a systematické podpoře obecného blaha. Koncilní Otcové vyzývají všechny, muže i ženy, k práci na Pánově vinici.

To je výzva nám všem. I my můžeme a máme pracovat na Boží vinici - na svém pracovišti, ve společnosti, v odborech, v politickém životě. Křesťanská víra vysoce hodnotí politickou dimenzi lidské činnosti. Ba dokonce II. vat. koncil v pastorální konstituci GS, 42-44 (*Gaudium et spes - Radost a naděje*) říká, že izolace víry od života je blud. Církev na II. vat. koncilu dobře poznala znamení doby: chtějí-li křesťané obstát v dnešním sekularizovaném světě, musí se stát světlem, solí a kvasem společnosti, jinak řečeno musí se pro tento svět, pro tuto

společnost angažovat, jinak je církev v nebezpečí, že se ocitne v ghettu a nebude mít světu co říct. GS o tom říká, že rozpor, který je u mnoha lidí mezi vírou, ke které se hlásí, a denním životem, odsuzovali již ve SZ proroci a v NZ sám Pán Ježíš hrozil těžkými tresty. Od kněží mají laici očekávat světlo a duchovní posilu. Ať se však nedomnívají, že jejich pastýři jsou vždy takoví odborníci, že když vznikne nějaký problém, mají hned pohotově konkrétní řešení. Ale spíše nechtějí oni sami - laici - osvícení křesťanskou moudrostí vezmou na sebe odpovědnost.

Je neuvěřitelné, že Kristova slova: "Lito je mně zástupů, ... protože nemají co jíst", jsou aktuální ještě dnes, koncem druhého tisíciletí křesťanského letopočtu. Lítost je však málo, lítost nestačí, když milióny lidí umírají hladem. To chce čin! Kristovou odpovědí na lítost bylo zázračné nasycení pěti tisíc lidí. Co bude naší odpovědí, naším činem, naší výzvou tváří v tvář miliónům lidí umírajících hladem? Lítost nad nespravedlnostmi světa nás však může vyburcovat z klidu a proměnit ji v čin. Církev musí být přítomna ve společnosti našim prostřednictvím, vždy připraveností pomáhat, znalostí problémů, skromným osobním životem, pohotovou solidaritou, sebeomezováním.

V letošním velikonočním poselství řekl papež Jan Pavel II.: "Věřící se mají angažovat s odvahou a oddaností všude tam, kde je nespravedlnost, chudoba, opuštěnost, kde se ukládá o život

od jeho početí až do přirozené smrti. Kristovi následovníci nechtějí se cítit zavázáni neúnavně se věnovat namáhavému a naléhavému úkolu obnovy společnosti."

CA říká, že cestou církve je člověk - v životě hospodářském, politickém i sociálním - nikoliv Čech, Němec, Angličan nebo Hotentot, ale člověk, za něhož Kristus trpěl, jehož miluje a jehož vykoupil. Každé zdůrazňování národních specifik vytváří nebezpečí přeceňování vlastní identity a vede k nepřátelství, a mnohdy i k nenávisti k jiným národům. Křesťan by měl respektovat a tolerovat všechny lidi, protože před Bohem jsme si všichni rovni. Začarovaný kruh nepřátelství, nenávisti a zášti lze roztnout jen usmířením, obrácením a novým začátkem vzájemných vztahů. Vždyť na této zemi, v tomto světě žijeme všichni jako cizinci. Jsme zde přechodně, pravý domov u Boha nás teprve čeká. Tim je relativizována etnická příslušnost, národnost i občanství. Tvůrcem, nositelem i cílem společenského života by měl být člověk jako obraz Boží.

Před námi stojí zásadní přeměna naší společnosti poznamenané čtyřiceti roky komunistického rozvratu, na společnost demokratickou. Přispějme i my k této přeměně svou osobní angažovaností. Vždyť je to jedinečná a neopakovatelná šance pro naši křesťanskou virul

Ing. Cyril Martinek

ŽENA V CÍRKVI

Problém kněžství žen, vysloveno globálněji role ženy v církvi, se dostaly během posledních měsíců znovu do popředí zájmu svou aktuálností. Za účelem osvětlení tohoto tématu publikujeme dvě odpovědi Chiary Lubichové, týkající se tohoto problému, převzaté z knihy "Dobrodružství jednoty", vydané nakladatelstvím Nouvelle Cité.

Franca Zamponini: *Zúčastnila jste se jako laika synodu, který oslavil 20. výročí II. vatikánského koncilu a byla jste přítomna také na synodu laiků. Mimo to jste byla jmenována poradcem oficiální rady laiků.*

To nás vede k úvaze o tom, co znamená přítomnost ženy v církvi. Je možné, že se změní stohýl názor hierarchie na přístup žen k zodpovědným funkcím v církvi?

Chiara Lubichová: Spíše než zásadní prohlášení je aktuálnější praxe církve, týkající se toho předmětu. Tato praxe přináší podle mne několik náznaků, které ukazují na jistou změnu orientace.

Zmíním se jenom o jedné věci, která je velmi důležitá a týká se přímo mne. Jan Pavel II. zná naše Dílo,

formované laiky, kteří se různými způsoby zasvětili práci v prostředí mládeže, v rodinách, mezi lidmi angažovanými ve veřejném životě, mezi kněžkami, řeholnicami a řeholnicemi. Vícekrát také zdůraznil mariánskou tvář tohoto našeho hnutí.

Avšak my bychom chtěli, aby i později toto Dílo pokračovalo s touto mariánskou fyziognomií, a to nejen ve své intimní duchovní atmosféře, ale také ve svém vnějším vzhledu, to znamená, aby si uchovalo ten vzhled, který jí Bůh dal, když svěřil iniciativu a jeho rozvoj ženě. Také jsem si jednou dodala odvahy a důvěrně se Jana Pavla zeptala, zda by považoval za přijatelné zařadit do našich stanov klausuli, že vedení Díla bude vždy svěřováno ženě. Papež odpověděl radostně: "Ale proč ne? Naopak!"

Dnes po vydání našich stanov a po oficiálním schválení Sv. stolcem můžeme konstatovat, že stanov obsahují právě tuto normu, která se snad může prozatím jevit jako neobvyklá novota, aspoň v oblasti nových církevních hnutí. Stanovy stvrzují, že žena, i když neobdržela žádné svěcení a nesložila sliby, může předsedat církevnímu organismu, k němuž patří nejen

laikové, ale i velký počet kněží, řeholníků a řeholnic, aniž bychom sem započítávali velký počet biskupů, kteří se podílejí na spiritualitě hnutí.

F.Z.: Co si myslíte o kněžství žen?

Ch.L.: Víme, jak velice ožehavým zůstává tento problém především ve svých důsledcích ekumenických, např. ve vztazích ke společenství anglikánskému. Chtěla bych zde především zdůraznit to, že v celkovém pohledu na tuto oblast žena přináší do církve hodnoty, které jsou zcela základní a nezastupitelné, a že v plánu Božím je její úlohou obhajovat tyto hodnoty, které jsou vlastní jejímu specifickému poslání.

Je pravdou, že Ježíš se nikdy nevysslovil k této věci, ale dal všem ženám nesrovnatelný vzor, k němuž se obraceli všichni velcí křesťané historie: Marii, svou matku. Každá žena, která chce upřímně sloužit církvi, v ní může poznat svůj vzor.

Křesťanka, povznesená nad všechny čistě napodobující a zjednodušující vize, může při pohledu na Marii pochopit, že to není kněžství, po němž má toužit. Neboť má jako Maria v církvi sice odlišnou, ale velmi důležitou a nepostradatelnou úlohu: Aby hlásala - tak jak ona jediná to jen umí - hodnotu a primát lásky nad všemi

ostatními hodnotami, nad veškerou ostatní reálnou náplní našeho náboženství, do níž patří samozřejmě i vysoké důstojenství, jemuž se těší ti, kdo jsou povoláni ke kněžství.

Nejdůležitější je láska. A my to víme: Do nebe nepřijdeme proto, že jsme kněžími nebo biskupy, ale proto, že jsme milovali. Kněží či biskupové, kteří jsou samozřejmě sloupy, na nichž Kristus založil svou církev, mohou se dostat i do pekla. Ale nenajdeme tam nikdy žádného muže ani žádnou ženu, kteří svůj život naplnili láskou.

Láska je věcí nejdůležitější. Je jasné, že hierarchie a svátosti jsou určeny pro tuto zem, zatím co láska pokračuje i v druhém životě. Je proto nutné, aby aspoň jedna část lidu Božího vydávala jasné svědectví o této pravdě.

Jedině v nadpřirozené lásce, skrze lásku a s láskou může žena, již od přírody proniknuta láskou a připravovaná podstoupit všechny druhy sebeobětování, najít své vlastní místo v církvi.

Protože je služebnicí lásky, je to ona, která zúrodňuje práci kněží a biskupů, a připomíná jim, že, i kdyby - jak to pravil sv. Pavel - vydali svá těla ke spálení a lásky neměli, pak že je pouhou marností hlásat z kazatelny Slovo Boží, jestliže by jejich láska ne-

odpovídala vůli Boží. Jestliže chybí láska, pak se vše stává formálností, vše se stává pouhým ritem.

Jestliže však, jak říká papež, "ženy nejsou povolány ke kněžství a učení církve je v této věci jasné, neodporuje to žádným způsobem faktu, že ženy mají opravdu podstatné účastenství na evangelijním plánu hlásání Dobré zvěsti a Božího království."

A především díky tomuto nejvyššímu charismatu, t.j. charismatu lásky mohou ženy plnit svoji úlohu.

"Jako že je pravdou," řekl ještě Sv. Otec, "že církev ve smyslu hierarchickém je řízena nástupci apoštolů, a tedy muži, je ještě větší pravdou, že z pohledu charismatického ženy právě tak, ba ještě více "vedou" v církvi Kristově." To jsou slova papeže.

Papež zcela jednoznačně zdůraznil správnost tvrzení theologa H. Urse von Balthazara, podle něhož Maria je královnou apoštolů, aniž by při tom vyžadovala pro sebe apoštolskou moc. Její poslání je mnohem větší.

A tak žena, prožívající plně své poslání s vírou, ušlechtilostí a láskou Mariinou, může odhalovat v církvi "mariánskou dimenzi života učedníků Kristových". Ona může přispívat k tomu, aby byl uchovávan a stále demonstrován mariánský profil, tak podstatný pro církev.

Z francouzštiny přeložil F. Maliňák

ROZDÍLNÉ POJETÍ

Když Jan Pavel II. pojednává v encyklice Centesimus annus o uznávání a naplňování lidských práv, tak říká, že "ani v zemích s demokratickými formami vlády nejsou tato práva vždycky plně uznávána. Nemáme zde na mysli pouze otrěsný jev umělého přerušení těhotenství, nýbrž i různé známky krize demokratických soustav, které nejsou schopny rozhodování pro obecné blaho." (CA.47)

Přes značné sympatie většiny dnešních lidí k demokracii a přesto, že došlo k značnému rozšíření demokratických zařízení, uplatňuje se ryzí demokracie v běžném životě jenom zřídka. Většinou jde o demokracii v nějakém rozsahu řízenou z jednoho mocenského středu, která obsahuje mnoho prvků cizích této formě ústavy. Čistá demokracie zůstává dosud jen ideálem, který ve skutečném životě nebyl nikde plně uskutečněn. Všechny tzv. demokratické státy jsou jen více nebo méně neúspěšnými pokusy o demokracii. Kde je příčina? Nejčastější příčinou bývá to, že přímo u vzniku demokracií v nové době není dost opravdový zájem o uznání a plnění všech lidských práv. Tak třeba i u nás demokracie za I. republiky začala s nejrůznějšími projevy náboženské nesnášenlivosti. Takové porušování práva na svobodu vyznání svědčí, že přes vychválenost této demokracie jako vzorné, to s politickou kulturou naší prvorepublikové demokracie nebylo tak slavné. Vlastně v tom byla předzvěst její budoucí zkázy. V této souvislosti se může nabízet otázka, jakou budoucnost má před sebou

dnešní česká demokracie. Její počátky, vyprošené svatou Anežkou, jsou provázeny masovým vykrádáním kostelů, hromadným využíváním zákona o umělém přerušení těhotenství, snahou české vlády okleštovat činnost církve pomocí nezákonného zadržování jejího majetku, atd.

Svatý Otec tyto skutečnosti zná. Říká o tom: "Společenské požadavky se v těchto zemích v současné době nehodnotí podle měřítek spravedlnosti a mravnosti, nýbrž spíše z hlediska finanční síly skupin, které je podporují" (CA.48). Místo spravedlnosti a mravnosti zde tedy vládnou peníze. Kdo je nemá, ten může zůstat ležet na ulici a zemřít hladem. A vláda pak možná vydá o tom prohlášení, že za jeho smrt nese odpovědnost rodina, která ho nezodpovědně přivedla bez peněz na svět.

Není vyloučeno, že slibovaný hospodářský blahobyt se jednou dostaví, ale je jisté, že pokud by se dostavil, tak by ho lidé nedovedli využít, když na něj nebudou duchovně, mravně a vůbec kulturně připraveni. Výsledek: znechucenost a lhostejnost. V Centesimus annus se o tom píše: "Takovéto deformace politického chování vyvolají časem nedůvěru a lhostejnost, a pak i slábnutí politické účasti a pocitu pospolitosti mezi obyvatelstvem, které se cítí podvedeno a zklamáno. Z toho vyplývá rostoucí neschopnost začlenit jednotlivé zájmy do širokého pojetí obecného blaha" (CA.48).

A kdo nejvíce prožívá tento pocit podvedenosti a křivdy? Je to u nás hlavně mládež, studentská mládež a

představitelé kulturního, zejména uměleckého života. Vždyť to byli z velké míry právě oni, kdo zjevně rozhýbali českou společnost k sametové revoluci. Uvědomují si, jakou roli vlastně sehráli na šachovnici českého společenského dění. Mohou jen smutně přihlížet tomu, jak se jejich ideály lidskosti rozplývají v bezuzdném kapitalismu.

Při uznávání lidských práv je třeba mít na zřeteli blaho všech. Nejenom určité skupiny - včera těch, kdo měli červené legitimace, dnes těch, kdo mají peníze. To platí pro naše české poměry, a totéž platí pro celé lidstvo. Ve světě se vyostřuje rozpor mezi blahobytným Severem a hladovým Jihem.

"Církev uznává oprávněnou samostatnost demokratického řádu. Nepřísluší jí vyjadřovat se ve prospěch toho či onoho ústavního zřízení. Jejím přispěním k tomuto řádu je pohled na důstojnost lidské osoby, která se v plné šíři projevuje v tajemství vtěleného Slova" (CA.47).

Růst hospodářského působení demokracie tvoří důležitý předpoklad příznivého vlivu státu na kulturu. To se má projevit v podpoře a ochraně kulturního rozvoje společnosti. Stát musí podporovat hodnoty lidskosti, kulturní hodnoty. To znamená musí sloužit hodnotám lidskosti, a ne jim panovat. "Kultura pod politikou" je vztah, uplatňující se v některých společnostech, kde mocenské vztahy převládají nad lidskostí a rozumem.

(Dokončení na str. 12)

Čtvrtý díl nového katechismu je věnován modlitbě. Celé toto dílo má 11. částí. Prvá část je věnována zamyšlení nad podstatou modlitby. Potom následuje neobvyklá kapitola. Aspoň z dosavadních katechismů nejsme na něco podobného zvyklí. Ta část je nadepsána: *Zjevení modlitby*. Tedy jde o sledování toho, co znamenala modlitba v dějinách spásy. Především jde o modlitbu ve Starém zákoně. Jsou zde připomenuty některé významné postavy a důležitá díla starozákonní modlitby.

Po úvodní části se uvádí známá věta, která bývala i ve starých katechismech: *modlitba je pozdvižení mysli či duše k Bohu*. To je vymezení sv. Jana Damašského. K tomu se dodává: *nebo prosba k Bohu o pravé statky*. Zamyšlení nad modlitbou v dějinách spásy je shrnuto do další věty: *Bůh volá neúnavně každého člověka k setkání se sebou*. Modlitba provází dějiny spásy jako Boží volání k člověku a jako lidskou odpověď na Boží výzvu. Zde je zajímavé to zdůraznění, že tak děje *neúnavně*. Toto volání se ozývá už za dob Adamových a provází každého člověka. Proto je zde ten výraz, že *Bůh volá neúnavně každého člověka*.

Někdo by ovšem mohl namítnout: A jak to, že je tolik nevěřících? Odpověď zní, že Bůh volá každého z nás, ale nikoho nenutí. Vždyť stvořil člověka svobodného, aby byl jeho obrazem a podobou. Na rozdíl od lidí nedělá Bůh hlouposti. Když jednou dal člověku svobodu, tak mu ji nebude vzápětí upírat a nutit mu něco. Pokud se někdo od Boha odvrátí, tak to volání v sobě umlčuje anebo je přehlušuje něčím jiným. Dává se raději oslovit pochybnou reklamou, lacinou lží ze sdělovacích prostředků nebo jinými lákadly tohoto světa. A ne tou výzvou, která je nejdůležitější pro jeho růst jako člověka, jako tvora, stvořeného k Božímu obrazu a podobě. Člověk však v hloubi srdce touží po Bohu, a i když si myslí a rozhoduje se pro něco stvořeného, tedy v tom vždy hledá Boha; tam ho však nenachází a proto zůstává plně neuspokojen a smutný.

Avšak Písmo svaté nám nejednou připomíná i tu skutečnost, že Bůh žízní po tom, aby člověk žíznil po NĚM. Je to tedy vzájemné volání, jakési rezonování, vzájemná touha. Nový katechismus nám připomíná ze Starého zákona především dvě postavy: ABRAHÁMA a JAKUBA, a potom MOJŽÍŠE. Pokud jde o Abraháma a Jakuba, tedy myšlenku modlitby postihuje v krátké větě: *Abraháмова a Jakubova modlitba je jako boj víry,*

ktejž je veden s důvěrou v Boží věrnost a s jistotou v Boží vítězství. Toto vítězství je přislíbeno těm, kdo vytrvají. Dobře známe zaslíbení, která Bůh dal Abrahámovi a Jakubovi.

Modlitba vskutku není něco, do čeho by se promítaly jen lidské snahy, touhy a přání, ale je to boj, je to výzva k zápasu o dosažení něčeho jedinečného, výzva k boji o sebepřekonání. Modlitba jako *boj víry*. Ten boj musíme vést s důvěrou. Bůh je totiž věrný, on nás neopustí. Zároveň musíme bojovat s jistotou o vítězství. Bůh neopouští ty, kdo k Němu s důvěrou volají. Připomeňme si skutečnost, že u Abraháma více vyniká myšlenka důvěry, avšak je tam i myšlenka boje. Vzpomeňme na ten okamžik úžasného vidění, které mu bylo dáno, a nyní se slétají draví ptáci kolem té oběti, kterou on připravil Bohu. A on vytrvale bojuje až do konce. Jakoby to byl symbol jeho vnitřního zápasu. A Jakub - dostává jméno Izrael od toho, že bojoval s Bohem, bojovník Boží. Neboli ta myšlenka víry jako duchovního boje mimořádně vynikla v postavě Abraháma a Jakuba.

Pro nás je to povzbuzení, abychom si uvědomili, že modlitba není jen nějaké utápění se v záplavě mechanicky opakovaných slov, nebo jen oddávání se nějakým pocitem a nějakému vzdychání, či jen v rozjímání o slově, ale je zápas. Má to být boj. Především boj o čistotu duše, boj o smíření s Bohem a co největší přiblížení se Bohu.

Další podivuhodný výraz nového katechismu zní: *modlitba je odpověď na Boží podnět k osvobození Božího lidu*. To se projevuje zejména v životě a díle Mojžíše. Uvádí se tam, že Mojžíšova modlitba odpovídá na podnět živého Boha osvobodit Boží lid. Je to obraz přímluvy jediného prostředníka

Ježíše Krista. Modlitba je tedy **odpověď na podnět živého Boha k osvobození**. Dobře víme o tom, že v dějinách je stále znovu a znovu ohrožen nejenom jedinec, ale je ohrožena také lidská skupina, společenství, národ. Je ohrožen Boží lid. A Izraelité v Egyptě jsou jakýmsi předobrazem Božího lidu. Tam se jednalo o jediný národ. Postupně nám Boží Slovo rozvíjí ten obraz, zahrnující celé lidstvo. Vždyť celá lidská skupina je milována Bohem. Bůh projevuje stále až neuvěřitelnou podnětnost k tomu, aby jeho vyvolený lid byl oproštěn zla, a to skrze jediného prostředníka - Ježíše Krista. Jako ve starém zákoně použil Mojžíše, tak v Novém zákoně použil Ježíše Krista. Tyto myšlenky stojí za hlubší uvážení.

Modlitba jako boj víry.

Modlitba jako osvobozující podnět Boží.

Co je to tedy modlitba? Nejen nějaké opakování něčeho, ale životní boj, zápas o svobodu. To se pak promítá v lidském nitru a to se projevuje také v dějinách. Máme zajímavou zkušenost čtyřicetiletého boje o vnitřní svobodu. Dnes to ovšem neskončilo. Spíše lze říci, že jsou na místě ta slova Viktora Dyka: *Boj teprve začíná!* Daleko děsnější. Jakoby vzplála poslední vnitřní bitva s falešnou vnější svobodou, která strhuje člověka pomocí rozmanitých úchvatných vynálezů a sladkých vymožeností spotřební společnosti na cestu otroctví, ponížení lidské důstojnosti a zkázy. Modlitba je pozdvižení duše. Je to volání, kterým odpovídáme na Boží výzvu. Je to zápas víry, který máme vést s důvěrou a jistotou vítězství. Tato Boží výzva nás vede k většímu osvobození.

-sk-

PRO HARMONICKÉ MANŽELSTVÍ

Již **třetí ročník setkání pro mladé snoubence, manžele i budoucí rodiče, ale i všechny, které problematika rodiny a výchovy zajímá**, pořádá Katolická beseda v Koprivnici. Přednáškový cyklus proběhne ve dnech **26.-28.11.** v místním Katolickém domě. Přednášet budou MUDr. Jitka KRAUSOVÁ (partnerské vztahy), P. Václav FILIPEC (manželství jako svátost), P. Jiří KAŇA (Základy křesťanské výchovy), MUDr. Maria FRIDRICHOVÁ (Nový život a radost v křesťanské rodině), PhDr. Lubomír ŠTULA (Filozofie a teologie manželství). Zahájení cyklu v pátek **26.11.** v 19 hodin úvodní přednáškou, ukončení v neděli **28.11.** po poledni. Pro účastníky je zajištěno a v předpokládané ceně 310 Kč zahrnuje stravování, ubytování, kurzovní, přednášky a nedělní zájezd na Hukvaldy s účastí na mši svaté.

Přihlásit se můžete i na jednotlivé přednášky zvlášť, a to vše na tel. 0656/407 29 u pí. Blahutové nebo na adrese Katolická beseda, Štramberská 378, 742 21 Koprivnice.

Datum uzávěrky (pro účastníky celého kurzu) je 20.11.1993.

motto: "Moudrost je láska"

Především úvaha nad otázkou, zda by nebylo méně nevhod, kdyby se jádro věci o níž jde, odstrčilo až na sám konec; aby slupka onoho jádra nepohnula svou nahorčností mnohemu čtenáři žlučí hned. Tedy, raděj až potom...

Mnozí však mohou už teď mávnout rukou a přestat číst. "Mnozí... Mnohost"... to se váže k vrstvám lidí, jež snad ani nemohou přespříliš času věnovat četbě a pouštět se do problémů nejzapeklitějších. Na to je tu přece ta docela teňounká, horní vrstva "noosféry". Ta je od toho, hybat žlučí, nenechávat nikoho pod sebou ustrnout v blahém zaostávání (hlavně tam na té Moravě, případně ve Slezsku - pokud nějaké máme). Jenže - nejsou v oné naší katolické "ozónové" vrstvě díry? Nejdou z ní či skrz ně až příliš ostrá záření, zahánějící do stínu?

"Miluj a bude ti všechno lehčí" vložil skonávajícímu starci Zavadilovi do mysli myslechovický Jan Čep v "Hranici stínu". Buď nám tedy lehčí i ten děravý plášť naší "supernoosféry", která nás halením do zářijových Perspektiv nelení zachraňovat od blouznivých zápalů z naivit a z prostoduchosti. Ostatně, viz "O úctě k Marii" (o které je též postrčeno dále), o "Zasvěcení národa či krizi...", o artikulu od M.C.P. (se zmínkou, že na stránkách katolického tisku konečně - moudře i bez lásky - končil) "ani nehovorjac"!

Ne, jsem dalek toho, že bych nechtěl být pozván posednout výš, do "ozonu"! Však něco knih to podmínujících jsem i přečetl. Leč, kniha byt mnohá - úrody zřejmě málo. Přesto, v něčem i tak se mohu - třeba s autorem článku "O úctě k Marii" - považovat za rovnocenného. Já jsem rovněž produševňoval zemi přítomňováním "posvátných znamení". Rovněž "za bolševiků", po standardním zvládnutí cíle dost častých služebních cest do Košic jsem se tu a tam stavoval na Štrbském plesu, abych se (v Ostravě poničenými průduškami) nadýchal něčeho lepšího. A do závějí podél chodníků na "Popradské" nebo k zamrzlému vodopádu nad lyžařskými můstky jsem leckde vyhloubil kříž. Měl jsem tehdy k tomuto znamení blízko; nesl jsem brímě blížící se přebolestné ztráty, a pak jsem se s ní ještě víc bolestně vypořádával. A protože to byly závěje tatranské, volil jsem tvar kříže patriaršího. Připadalo mi však divné, že jsem zvolený symbol nespátrával z přičinění místního. Vězte tedy, že pokud jste kdo zaregistroval poblíž zamrzlých ples ve sněhu kříž se dvěma břevny - do slovenských insignií patří kříž (v několika reprizách jich musela být bezmála stovka), že v tom neměl prsty nacionalismus

(rozehrál se teprv až odcházel "mráz z Moskvy") a že to bylo dílo pravice jen slovácké - blíže určeno od Hradišče! Kde "měli tetička" (Pánbujimodpusť! - i když na odpouštění toho zas tak kór nebylo) louku. Spíš než u Moravy je u Batova kanálu, na jehož břehu kdysi vedl, myslím že Vratislav Blažek(?), rozhovor s "kerýmsi strejcem", který právě odložil kosu a nacpával si fajfku. Bylo to v dávných Literárkách nebo v Hostu. A ten strejce, bez toho že by zavádl o krtinec filozofických pojmů, kategorií či imperativů, obdivuhodně vyžínal plevel a zapeklitost světa - čepelem neškoleného úsudku.

Hle, jak blízko je odsud na Velehrad! A spor, či výhrady protagonistů supernoosféry k množině (Bohu díky že dosud k množině!) strejců a tetiček, která nemá na to uvědomit si "osemetna" svěřování národa ochraně Boží - rukama Panny Marie.

Je čas položit otázku, zda by se katoličtí intelektuálové oddálením od strejců, kteří nepřestávají přicházet na Velehrad nebo od tetiček s lahvemi na hostýnskou vodu ... zda by se neproměňovali v exkluzivní klub? Mýlím se? Nebo se mýlil oslnivě průbojný hybatel Dilem pokoncilové obnovy (o němž se pochvalně vyslovoval tehdy ještě biskup "butský" a velký Slezan, Dr. J. Vašica), když celý biskupský sbor (včetně prelátů Trochty a Hloucha) označil za "panoptikum" - protože neschválili přijímání do dlaně? Tento přísný soudce se začas ocitl zjevně mimo možnost "přijímat" vůbec; příliš se domníval, že stojí a snad konečně povstává a povstane.

Čeho se nám nedostává? Víc bychom si měli vyprošovat - a když na to budeme jenom víc myslet, už se to bude muset aspoň poněkud naplnit - to: "Hle, jak se milují!" V tom je totiž naše potíže! Nejde o to, dosáhnout suprema vzdělanosti. Nejvzácnější klenot církve Kristovy je prsten jenom rybářský a jádrem církve jsou spíš strejcové a ještě víc - víc tetiček (třebas s moc barevnými obrázky Panny Marie).

Už nezbyvá než konečně vyrukovat s hořkou slupkou jádra věci, to jest s míněním, že katolíci jsou nejenom špatní (ve zmíněné verzi ne dost dobrí). Jen uvědomování si tohoto nespokojivého stavu může dát impuls k úniku z kocourkovské gravitace. Do Kocourkova se nerozjíždíme, nýbrž na plné obrátky už dávno v něm jedeme! Velehradské zasvěcení je pouze kamínek, o nějž náš vehikl drncnul. Budeme-li však plnit "odřeknutí se zlého ducha, všech skutků jeho...", nebude to už kamínek, mohl by to být kámen úhelný a my přece jenom poněkud z kvádrů!

Před sedmdesáti pěti lety byl 3. listopadu roku 1918 velmi smutným datem. Jak známo, rozvášněný dav strhl a rozbil na Staroměstském náměstí v Praze mariánský sloup. Letos téhož dne se čeští katolíci mohli zaradovat, neboť kámen s nápisem připomínajícím tuto událost byl usazen na místo, kde sloup stával. A nejen to. Panna Maria opět projevila svou moc. Na ni neplatí žádné zákazy a nařízení. Jak svorně připomenuli při mši svaté v Týnském chrámu Otec Bradna a při slavnosti posvěcení kamene předseda Společnosti pro obnovu mariánského sloupu ing. arch. Pavel Neumann, poprvé po listopadu 1989 zasáhla cenzura, která jinak v naší republice neexistuje, pouze vůči Panně Marii. Pražské úřady vydaly příkaz, aby ve čtyřjazyčném nápisu na kameni (česky, latinsky, německy, anglicky), který zní: "Zde stál a opět bude stát mariánský sloup", byla zaličena slova "a opět bude stát". Příkazu se vyhovělo. Jenže při kladení kamene, kdy se nápisu dotýkala řada rukou, došlo k bezděčnému smazání tohoto zaličení, takže nápis se skví ve své plnosti a údernosti. Arch. Neumann označil tyto snahy za projev českého "plebejství", které primitivně ničilo vše hodnotné už za husitských válek a dovršilo tuto zrudnost za bolševismu. Informoval též o neochotě vedoucích míst vůči znovuoobnově sloupu, objevily se návrhy, aby místo Panny Marie tam byl umístěn umělecký novotvar kupříkladu Mtlana Knížáka. Nechť k Matce Boží označil arch. Neumann za dědictví českého volnomyšlenkářského pokrokářství, které bylo uměleckým i morálním barbarstvím. Dlouho do noci hořely na místě svíce, lidé kladli kytky a v malých skupinkách se modlili. I když sloup ještě nestojí, lze přece jen říci, že Panna Maria se na své místo na Staroměstské náměstí navrátila. -rm-

Jak je to pro mne snadné žít s Tebou, Pane! Věřit v Tebe - jak je to pro mne snadné! Když v zoufalství už nevím jak dál a můj rozum je v koncích, když nejchytřejší lidé nevidí dál než k dnešnímu večeru a nevědí, co se má dělat zítra - pak mi sesíláš nezdolnou jistotu, že jsi zde a že se postaráš o to, aby cesty k dobrému nebyly všechny uzavřeny.

Alexandr Solženicyn
(přeložil Zdeněk Fišer)

Rozhovor s prof. dr. Robertem Spaemannem, profesorem filozofie mnichovské univerzity

Pane profesore, jde církev v Evropě opravdu "světlu vstříc", jak mnozí tvrdí? Máte i Vy takový dojem?

Robert Spaemann: Církev jde vždy světlu vstříc. Že by ale v Evropě byly v tomto směru nějaké růžové vyhlídky, to je podle mého názoru asi jen zbožným přáním. Touha být zachráněn, spasen, se dnes ve zvyšující se míře projevuje ještě v Africe a Asii. Ve starém světě je tato touha na ústupu. Úspěch evangelizace Evropy, v prvních deseti křesťanských stoletích tohoto kontinentu, byl výsledkem především té skutečnosti, že lidé prvního století byli mocně zachvázeni touhou být spoluúčastníky vzkříšení. Dnes, pokud se Evropy týká, probíhá tichý odvrát širokých mas od církve.

Jaké jsou příčiny této skutečnosti?

Spaemann: Je těžké to stručně vyjádřit. Především je však nutné si uvědomit jedno - při výkladu tohoto jevu se nelze opírat o argumenty těch odvracejících se od církve, o kterých svatý Jan říká: "...nebyli z nás. Neboť kdyby byli z nás, byli by s námi zůstali" (1 Jan 2,19). Nedokonalosti křesťanů nebo pohoršení, která z nich vyplývají, nemohou být dostatečným zdůvodněním pro opuštění církve. Velkopáteční lidový plebiscit, který dopadl příznivě pro Barabáše, je důkazem toho, že odvrát nemusí být podmíněn nedostatečnou věrohodností hlasatele víry. Nevěřící nezná skutečný důvod své nevěry. Také nemůže říci, za jakých okolností by byl věřícím - kdyby na příklad viděl někoho zmrtvýchvstalého, nebo kdyby papež jmenoval jiné biskupy, nebo kdyby církev přestala tvrdit, že zabraňování početí při souloži odporuje Desateru, nebo kdyby se změnil církevní daňový systém, případně kdyby se církev angažovala pro socialismus nebo liberalismus, nebo kdyby ženy byly vysvěcovány na kněze nebo kdyby byl farář alespoň trochu více impozantního zjevu. I kdyby byly splněny všechny tyto podmínky, měl by nevěřící ihned připraveny další. Věřit totiž znamená věřit bez jakýchkoliv podmínek. Víra je racionálním avšak bezpodmínečným aktem poslušnosti - rationale obsequium.

Skutečný problém našeho západního světa nespočívá v tom, že by církev dráždila svět nějakými pohoršeními, ale v tom, že stále větší počet lidí se k ní stává lhostejnými. Život z víry považuje stále menší počet lidí za pravou, vyplácející se a především pravdivou alternativu života "etsi Deus non daretur" - jako kdyby Bůh neexistoval.

V určitém smyslu je tak církev trestána za svůj pokus o "smíření se světem" za každou cenu, i za cenu podřizování se světským

hodnotovým kritériím. Dnes církev se zděšením poznává, že "svět" ji ignoruje nebo nanejvýše zneužívá pro své cíle. Musí se něco změnit na tom, jak církev chápe své vztahy ke světu?

Spaemann: Je třeba si jasně uvědomit, že křesťanská víra se od počátku nacházela v boji s tímto světem. Již svatý Petr hovoří o nadlidské moci, působící proti víře a "obcházející jako řvoucí lev" (1 Petr 5,8). Je jasné i to, jak tento boj dopadne. Tak totiž jako "za onoho času", kdy věčné Boží Slovo po 33 let viditelně obývalo odlehlý kout této planety. Pozemsky nazíráno - zcela neúspěšně. Podnik pro záchranu světa skončil veřejnou popravou jeho iniciátora a to popravou nejpočetnější. Tento konec však byl ve skutečnosti počátkem nového světa, nikoliv prostou změnou "tohoto světa". "Tento svět" je v Novém zákoně termínem pro to, co se odsoudilo smrti Ježíše, co je zavrženo zániku a s čím se vlastně již nepočítá, neboť Pán, jak výslovně řekl, již neprosí "za svět", nýbrž "za ty, které jsi mi dal" (Jan 17,9). Neboť "celý svět je v moci zlého" (1 Jan 5,19). Počítá se s těmi, kteří "se nechají zachránit z tohoto zvráceného pokolení" (Sk 2,40), aby "uprostřed zvráceného pokolení zářili jako hvězdy ve vesmíru" (Filip 2,15).

Dá se tedy snad hovořit o nezařitelném úpadku víry v Evropě?

Spaemann: Neměli bychom si osobovat vykládání některých novozákonních výroků, vzniklých v určitých dějinných situacích, striktně ve smyslu dějinných spásy. Přece však máme několik záhybných bodů pro nejrůznější možnosti křesťanského výkladu takových výroků. Bylo nám řečeno, že na sklonku dějin dojde k velkému odpadu od víry (2 Tes 2,3), že Syn člověka, až se vrátí, nenalezne již téměř žádnou víru (Lk 18,8), že i křesťané si budou upravovat učení víry podle vlastní chuti (2 Tim 4,3), že antikrist v poslední fázi dějin ovládne pole (2 Tes 2,4), že láska mnohých ochladne (Mt 24,12) a že, kdyby ty dny nebyly zkráceny, nikdo by se nezachránil (Mt 24,22). Prostě řečeno, je třeba si jasně uvědomit, že pravá víra bude "tomuto světu" vždycky nepřijatelná.

To ale, čistě z lidského hlediska, nejsou právě pěkné vyhlídky...

Spaemann: Jistě. Avšak, na druhé straně, tyto věci byly řečeny pro naši útěchu, aby, když nastanou, "jste se upamatovali, že já to jsem" (Jan 13,19). A toto vědomí vede paradoxně k odvaře, neboť dává smysl zvěstování evangelia nezávisle na futurologických prognózách. Ostatně nevíme, ve kterém bodě dějin se nacházíme. Zda je konec všech věcí již za dveřmi, nebo zda Bůh bude mít v Evropě příštího tisíci-

letí ještě jednou mnoho národů a nebo, konečně, zda bude svícem pohřnuto z jeho místa, jako oním svícem efeské obce (Zj 2,5) a náš kontinent klesne opět do temnot. Také není nutné to znát, neboť budoucnost církve není naší věcí. Naší věcí pouze je, dělat v každém okamžiku vše čeho jsme schopni pro to, aby, až se vrátí Pán, našel své sluhy bdící (Luk 12,37). A to, co pro to máme dělat, je stále totéž - modlitba, půst, hlásání evangelia, činy bratrské lásky. A dnes k tomu navíc přistupuje ještě střízlivá rozvaha, zachování si klidného přehledu, nenalhávání si ničeho, nýbrž hledění současné realitě přímo do očí, abychom ji mohli racionálně analyzovat a pak hodnotit ve světle zjevení.

Jak reaguje církev na obtížnou situaci, ve které se dnes v Evropě nalézá?

Spaemann: Podle mne jsou dva chybné způsoby jak na tuto skutečnost reagovat. Jedna z těchto reakcí spočívá ve snaze nijak se tím netrápit a snažit se pouze o harmonické vztahy s okolím. Z jedné strany je to ono přislovečné chování lišky, prohlášení hrozny za příliš kyselé. Lidová církev, ta její chřadnoucí lidová základna, je vůbec prohlašována za nedorozumění a konstantiniánský obrat v církvi za hršný. Obhajuje se církev "rozhodujícími křesťanů", aniž by se z druhé strany považovalo také za nutné pro spásu k takové rozhodující církvi skutečně patřit. V podstatě je prý přece celé lidstvo již spaseno a církev je pouze znamením jeho spásy. Kdo prý je jí vzdálen, je jí v každém případě pouze "ještě vzdálen", jak se eufemisticky říká v německém překladu kánonu. Možnost, že je jí někdo vzdálen po celý život, nebo že se nenalézá na cestě k Bohu, nýbrž je na útěku od něho, to se přitom vůbec nebere v úvahu. První věta atanáského vyznání víry, které, stejně jako nicejské, spojuje východní a západní církve, je pečlivě držena pod pokličkou. Je to tato věta: "Kdokoliv chce být spasen, pro toho je především důležité, aby se pevně držel katolické víry."

Vlastní stav křesťanstva se tedy akceptuje jako menšinový, vidí se v tom něco normálního a toto konstatování se zmírňuje poukazováním na "pluralismus".

A jak to vypadá s tou druhou chybnou reakcí na současný stav?

Spaemann: Opačná reakce je vyvolávána strachem z ghetta. Je to snaha uchovat onu širokou základnu věřících, kterou jsme zde nazvali lidovou církví, za každou cenu, i za cenu ztráty její identity, jako společenství věřících. Svatá tajemství se podceňují, svatě přijímání se nabízí za výprodejní cenu. O nějakých podmínkách k jeho přijetí se již vůbec nehovoří. Děti, o kterých je známo, že až do

předcházející neděle se nikdy žádné mše svaté nezúčastnily a že příště je bude v kostele vidět v nejlepším případě až po příští neděli, se přivádějí k prvnímu svatému přijímání poté, co je k němu připravovaly nějaké nekatolické dámy, které v neděli navštěvují i své vlastní kostely (mohu doložit příklady). Nebo jiný příklad. Sledujeme-li vysoký počet rozvodů církevně uzavřených manželství, nezdá se být přijatelné vysvětlení, že všechny tyto páry změnily během manželství svůj životní názor. Spíše se zdá být přijatelné vysvětlení, že církevní sňatek byl uzavřen, aniž jim bylo jasné vysvětleno, že podmínkou jeho uzavření je souhlas s nerozlučitelností manželství. Církev se nestane silnou tím, že bude slevovat ze svých požadavků. Tím pouze upadá do nevážnosti.

Ale jak tedy přiměřeně reagovat na současnou situaci?

Spaemann: Alternativou ke ghettu není ani zrelativizování se na jednu skupinu mezi mnohými, na skupinu, která "přináší svůj příspěvek" do velké jednoty naší civilizace, ani pokus o smazávání našich specifických rozdílností, ve snaze stát se sami onou velkou jednotou naší civilizace. Jedinou křesťanskou alternativou ghetta je plnění misijního poslání. Nepoměr mezi univerzálním nárokem evangelního poselství a menšinovým postavením těch, kteří tento nárok uznávají, bude trvat až do konce věků. To však znamená, že toto poslání může být plněno pouze tehdy, když příslušníci této menšiny budou schopni žít s vědomím toho, že "zvolili ten nejlepší úděl". Bez takového sebevědomí nelze současnou situaci zlepšit, především ne mezi mladými lidmi. To je však prý "elitářství", říká se. Ano, zajisté. Ale jen tam, kde je víra prožívána jako nezasloužené privilegium, může křesťanství vzbuzovat touhu být také takového privilegia účastným. Kdo chce jiné získat, musí to, pro co je získává, ukazovat za prvé jako pravdivé, za druhé jako dobré, to jest jako skutečnost spásonosnou, zachraňující, a za třetí jako krásné, to znamená jako zdroj radosti, jako něco, co je pro svoji vnitřní krásu neodolatelné. Od toho je ovšem to, jak se dnešní křesťanství prezentuje, dosti značně vzdálené. Křesťanství bylo relativizováno na jeden z mnoha možných a tolerovaných světových názorů. Není představováno ve světle svého původu jako správný pohled na skutečnost. Říká se, každý si musí najít svoji vlastní cestu, i když právě tento stav, kdy si "každý hledá svojí vlastní cestu" (Iz 53, 6), popisuje prorok Izaiáš jako stav bloudění. A i když každou neděli slyšíme slova modlitby "zachraň nás od věčné záhuby", zdá se, jako by reálné nebezpečí propadnutí definitivní záhubě ve skutečnosti již neexistovalo. Kde však již není reálného nebezpečí, tam nemá reálný smysl ani záchrana před ním, a křesťanství se stává trivialitou.

Kde však se lze setkat s tou zmi-

nenou vnitřní krásou, která člověka neodolatelně přitahuje?

Spaemann: Pokud se týká krásy, nelze ji nikde lépe a krásněji pozorovat než v životě světců. Jestliže se dnes o nich vůbec hovoří, musíme do omrzení poslouchat, že to byli lidé takoví jako jsi ty nebo já. Ale oni byli lepší nežli ty nebo já. Jen proto jsou pro nás důležití.

Ještě více než s přímým popíráním víry se dnes setkáváme s určitým "kritickým odstupem" k události křesťanství. Není to právě toto, co křesťanské misi bere veškerou energii?

Spaemann: Charles Peguy definoval jednou modernismus jako postoj toho, kdo "nevěří, co věří". A není snad tak časté užívání uvozovek při zvěstování a schovávání se za filologii právě takovým "nevěřením tomu, čemu se věří"? Vezměme si konkrétní příklad. Čím by měl začínat katechismus? Stvořením světa nebo historií vzniku zprávy o stvoření světa, tedy knihy Exodus? Katechismus, který začíná tím druhým způsobem, přetrvává pouto, které nás spojuje s lidem Izraele a umožňuje nám hovořit "o našich otcích, dětech Izraele", tak jak to činí liturgie. Toto pouto spočívá totiž ve společném pohledu na to, o čem nám Písmo svaté podává zprávu. Jestliže však je místo toho primárním předmětem katecheze vznik Písma svatého a zmínka o stvoření se objevuje jen jako v nepřímé řeči, pak se člověk musí ptát, koho to má ještě, kromě filologů, zajímat. Proč by se měl člověk zajímat zrovna o Bibli, jestliže již není slovem Božím? Je přece tolik jiných knih! Katechismy tohoto druhu opravdu nemají dostatečnou sílu k hlásání křesťanství.

Další oblastí, která byla tradičně nositelkou krásy křesťanství, je liturgie...

Spaemann: Veškeré zvěstování pravdy, všechno varování před věčnou záhubou a všechny přísliby nešmrtelného života vyznějí naprázdno, nejsou-li spojeny s tajemnou vnitřní přitažlivou silou. "Nikdo nepřítáhne ke mně, koho nepřítáhne Otec" (Jan 6, 44). Tato přitažlivá síla se v křesťanském jazykovém užití nazývá "milost". Slovo "charis" znamená v řečtině současně i "půvab". To co nás pojmově nevyjadřitelným způsobem přitahuje svoji vnitřní silou, nazýváme krásou. Svatá mše, "božská liturgie", jak jí říká východní Církev, je výrazem nebeské krásy proto, že je vzýváním i obětí a tedy aktem směřujícím přímo k Otci. V Evropě byla přes tisíc let středem veškeré umělecké činnosti. Jelikož je v určité míře prototypem uměleckého díla, nesmí v ní být nic libovolného. Každý detail je důležitý. Proto mše vždy znovu inspirovala velké básníky a hudebníky, a proto právě umělci považovali liturgickou reformu v katolické církvi, tak jak byla zavedena po II. Vatikánském koncilu, do značné míry za nešťastné řešení - již proto, že

jí byla do liturgie začleněna libovolnost a tím i banalita. Naše spontánnost není natolik sycena "životem v Duchu", jako tomu bylo v prvních generacích křesťanů, kdy kněží nebo liturgové byli schopni spontánně formulovat něco, k čemu každý křesťan byl schopen říci své "amen". Libovolnost je opakem zákonitosti, tkvící v každém uměleckém díle. Tajemná přitažlivá síla krásy vychází z díla pouze jako důsledek této zákonitosti. Začne-li se liturgie "přetvářet" z hlediska něčeho proměnlivého, módního a momentálně zajímavého, stane se časem neodvratitelně čímsi nudným, co nakonec nemůže přinést nic jiného než zklamání, neboť nic dobově podmíněného nemůže zůstat trvale zajímavým. Slavnost vzývání, obětí a večere, ve stále stejné sakrální formě, se však ve světě švaném stále novými informacemi a záplavami sloy stává naopak stále více fascinující. Často se dnes naříká nad ztrátou spojení mezi vírou, církví a kulturou. Takové spojení se však neobnoví diskusemi na zasedáních a novými inscenacemi, nýbrž obnovením toho, co svojí vyzařující silou vytváří střed každé křesťanské kultury, totiž obnovením křesťanského kultu v jeho původní síle.

Dnes se křesťanství zdá být trochu nudné. Není to paradoxní, že právě toto je výsledkem všech snah o učinění církve zajímavou pro lidi dnešní doby?

Spaemann: Tázeme-li se, proč dnešní církve zůstává stále skutečností, vyvolávající určitá zklamání a frustrace, myslím, že je na to jednoduchá odpověď - není to paradoxní, ale logické. Církev se v posledních dvaceti letech snažila vyvolat očekávání, nebo se alespoň nesnažila odmitat taková očekávání, jaká, konec konců, nemohou být naplněna, má-li církve zůstat věrnou sama sobě - totiž očekávání nějaké jiné církve. Důsledkem je zklamání, zlost, zahořknutí. Připustilo se hodnocení církve světskými měřítky - byla označována pojmy jako "pokroková" nebo "zpátečnická", měřena tedy jinými parametry nežli mírou svatosti. A míra svatosti je jedinou mírou podle které může být církve posuzována. Něco takového nemůže vést k ničemu jinému nežli k frustraci. Vemte si příklad z liturgie. Čím více se způsob slavení mše svaté blíží protestantskému slavení poslední večere, tím větší je nakonec zklamání z nemožnosti společného přijímání. Nic podobného nemůže narušit přátelské vztahy mezi pravoslavnými a protestantskými církvemi. Pravoslavná liturgie je totiž tak jasně odlišná od protestantských bohoslužeb, že nikdo nic podobného neočekává. Proto také není žádným frustračním faktorem ta skutečnost, že nedochází ke společnému přijímání - interkomunium. A právě takové frustrace jsou pro ekumenismus velice škodlivé.

Pane profesore, každá synoda je pro církve příležitostí, znovu si

uvědomit svoje úlohy ve světě. Co byste si přál, aby bylo výsledkem nastávající evropské synody?

Spaemann: Je třeba skoncovat s orientací, která nakonec vede pouze k novým frustracím. Budoucnost závisí na tom, aby víra byla zviditelněna jako zdroj radosti. Nic dobrého a správného nejde bez radosti dělat, při čemž se ovšem touto radostí myslí něco zcela jiného než nějaké keep smiling. Radost (v tomto smyslu křesťanské "radostnosti") je neoddělitelná od jednoznačnosti svědectví víry. Již dlouho si teologové hráli na "pány naší víry", místo aby zůstávali "služebníky naší radosti" (Pavel). Jen tehdy, budou-li falešná očekávání energicky vykázána z našeho života víry, jako iluzorní a neopodstatněná, stane se víra opět viditelným pramenem radosti. Na tom závisí nová evangelizace. Neboť, konec konců, každý se obrací tam, kde očekává nejhlubší niternou radost.

Rozmlouval

P. Engelbert Recktenwald,
(převzato z Informblatt St. Petri)

1. IF MORAVIA INVEST DO DRUHÉ VLNY

První vlny kupónové privatizace se zúčastnilo několik křesťanských fondů. Za jedním z nich se vypravila naše redakce a jeho řediteli Doc. Ing. Václavu Šátkovi, CSc. položila několik otázek.

Jak vznikla myšlenka založit Váš křesťanský fond?

Tato myšlenka vznikla v roce 1991 při audienci na arcibiskupství v Olomouci, kde byly probírány otázky sociálního učení církve a účasti věřících na kupónové privatizaci.

Váš fond se zúčastnil 1. vlny KP. S jakými výsledky?

Naše portfolio je tvořeno akciemi 115 podniků z různých odvětví České republiky. Do slovenských podniků jsme neinvestovali. Tím je maximálně rozloženo riziko. Na jednu knížku jsme v průměru získali majetek v nominální hodnotě 33,5 tis. Kč.

Jste fondem křesťanským a vlasteneckým. Čím se odlišujete od ostatních křesťanských fondů?

Všechny křesťanské fondy uvažují, že část výnosů fondu bude použita na podporu společensky a křesťansky prospěšných projektů. O tom se rozhoduje na valné hromadě. Náš fond respektuje osobní rozhodnutí každého akcionáře. Dobře víme, že velká část akcionářů se nebude moci zúčastnit valné hromady. Náš fond dává i těmto akcionářům možnost, aby se sami každý rok svobodně rozhodli, jak naloží se svými výnosy z akcií. Dále vycházíme z poznatku, že u každého

ROZDÍLNÉ POJETÍ

(Dokončení ze str. 7)

Nedokrvení kulturních, a zejména náboženských a mravních snah způsobuje překroucení důvodů lidského jednání: politické jednání se stává samoúčelným, kdežto lidé a kulturní hodnoty služebními prostředky.

V pokročilých demokraciích si už začínají uvědomovat důsledky kulturního nedokrvování své demokracie. Bylo tam dosaženo vysoké úrovně blahobytu a spotřeby, ale bez jasných obzorů dalšího vývoje.

Nebude-li demokracie budována na Boží vládě a na mravních zásadách, vyplývajících z této Boží autority pro člověka, bude jen prostředkem ďábla k upevnění jeho světovlády. Svůdné a nebezpečné řešení nabízí příležitost budování demokracie společně s nepříteli Kristovy církve. Pro křesťana je to past, nalíčená pod zá-

minkou demokratičnosti. Kdo totiž nejde s Kristem, jde proti Němu (Mt 12,30). Lákavá příležitost hospodářské obnovy zaostalých zemí pomocí spojenectví s bohatými nepříteli církve, je pro křesťana nepřijatelná. (Viz: *Komentář Posv. Kongregace pro nauku víry k Deklaraci Posv. Kongr. pro nauku víry ze 26.11.1983; /Osservatore Romano, 23.2.1985/*)

Matko Boží, Panno Maria, přimlouvej se za všechny ty, kdo vidí do těchto nespravedlností, aby nemlčeli a pomáhali tomu, aby se věřící všude na světě nedali rozeštvat. Vidíme to i u nás. Je zde tolik věřících a jsou rozdrobeni do nejrůznějších politických stran. Tím pochopitelně pozbyvají sílu, z čehož se radují nepřátelé katolické církve.
P. Tomáš Bahounek OP

POLICIE PROTI VĚŘÍCÍM V BERLÍNĚ

Úřady v bývalém hlavním městě NDR rozhodly odstranit čtyři metry vysoký kříž umístěný poblíž pověstné bývalé "berlinské zdi". Všechny pokusy biskupa kardinála Georga Sterzinského zabránit tomuto rozhodnutí se ukázaly bezvysledně. Někteří z berlinských věřících ve snaze odvrátit akci vyhlásili modlitebni hladovku přímo u kříže. Byli napadeni policií, jejíž příslušníci je uráželi a vysmívali se katolickému náboženství i Ježíši Kristu.

VATIKÁN PROTI NECHUTI K PŘÍSTĚHOVALCŮM

Stálý zástupce Svatého stolce u OSN arcibiskup Paul Fouad Tabet si jménem Vatikánu na tiskové konfe-

renci stěžoval na vzrůstající neochotu vyspělých zemí přijímat uprchlíky z méně vyvinutých států. Rekl, že sice všechny země mají právo na ochranu svých hranic, ale je třeba odsoudit fakt, že mnozí uprchlíci jsou posíláni zpět i za cenu, že doma jim hrozí pronásledování nebo vězení. Vatikánský diplomat vyjádřil dále podporu Komisarátu OSN pro uprchlíky a vyzval všechny demokratické a ekonomicky vyvinuté státy k vytvoření příznivého klimatu pro tyto kategorie lidí.

věřícího existuje pocit příslušnosti ke své farnosti, kde žije křesťanským životem. Náš fond umožňuje každému věřícímu (akcionáři), aby se rozhodl, zda použije část výnosů ze svých akcií určenou na podporu společenských a křesťanských projektů pro krytí potřeb své farnosti. A snad ještě něco. O tom, že si vážíme svých akcionářů svědčí i to, že všichni, kdo do našeho fondu vložili celých 1000 bodů obdrží poštou již v listopadu tohoto roku mimořádnou odměnu 200,- Kč.

Zúčastněte se druhé vlny?

Ano. Nebylo by slušné nechat naše akcionáře z 1. vlny bez pomoci. Ale samozřejmě rádi uvidíme mezi našimi akcionáři i nové tváře. Naše IČO bude opět 44743939. Občané, kteří do na-

MÍROVÁ CENA PRO PASTORA

Mirovou cenu německých knihkupců získal za letošní rok evangelický pastor Friedrich Schorlemmer, který v bývalé NDR osmnáct let odpíral nastoupit vojenskou službu, což mu vyneslo vězení, pronásledování Stasi a další nepřijemnosti.

šeho fondu vloží ve 2. vlně kupónové privatizace celých 1000 bodů, obdrží od fondu finanční příspěvek 1.100,- Kč na úhradu kupónové knížky a známky, který bude uhrazen z dividend v příštích letech.

A kde se mohou noví akcionáři dozvědět více?

Pisemným nebo telefonickým dotazem na 1. IF MORAVIA INVEST, Hlavní třída 855, 708 00 Ostrava-Poruba, tel. 069/432359 a nebo v Křesťanském institutu Ostrava, tel. 069/6114623.

Děkujeme za rozhovor a přejeme Vašemu fondu úspěšný vstup do druhé vlny kupónové privatizace.

DESÁTERO BOŽÍCH PŘIKÁZÁNÍ ZNÍ...

CHRISTOPH CASSETTI, GENERÁLNÍ VIKÁŘ V CHURU, ŠVÝCARSKO

6. Nesesmilní!

"Nesmiš zrušit manželství...", tak je třeba vyložit tento příkaz, který měl chránit společenství života muže a ženy v manželství a rodině. Každému národu musí záležet na tom, aby manželství a rodina měly přednost. Především děti potřebují mít útočiště u obou rodičů a příklad jejich věrné lásky.

Manželská nevěra

Šestým přikázáním stavi Bůh manželství pod svoji ochranu. On sám manželství založil, když stvořil člověka jako muže a ženu a povolal k plodivé lásce (Gen 1.27; 2.21-5). Proto každá manželská nevěra je nejen porušením věrnosti vůči manželskému partnerovi, nýbrž také hříchem. Když žena faraonova chce s Josefem spát, on říká: "Jak bych mohl spáchat tak velké bezpráví a hřešit proti Bohu!" (Gen 39.7). Uzavřené manželství nesmí být zrušeno, neboť ono je před společenstvím izraelského lidu a tím i před Hospodinem platné. Kdo porušuje manželství, ruší společenství smlouvy izraelského národa s Bohem. Ve věrné lásce muže a ženy se totiž odráží věrnost Boží ke svému lidu. Manželská nevěra je tak chápána ve Starém zákoně jako protisvědectví k věrnosti Boží - jako svědectví nevěrnosti.

Rozvod

Boží příkaz manželské věrnosti nebyl izraelským národem vždycky dodržován. Starý zákon zná kromě jednoženství i mnohoženství, které se vyvinulo stykem s pohanskými národy. Byl umožněn rozvod, ale právo k tomu měl jedině muž.

Ježíš znovu připomíná původní Boží plán. Všechny pozdější výjimky jsou pro něho důsledkem "tvrdoosti srdce": "Jen pro tvrdost vašeho srdce vám to Mojžíš povolil. Ale na počátku tomu tak nebylo. Já vám říkám, že každý, kdo svou ženu propustí a ožení se s jinou, dopouští se cizoložství" (Mat 19.8).

Porušení manželské věrnosti začíná často u neuspořádaných a nekontrolovaných přání. Proto Ježíš Kristus jde ve svém Horském kázání do hloubky, když říká: "Slyšeli jste, že bylo řečeno: nebudeš cizoložit. Já však vám pravím, že každý, kdo se dívá na ženu s hříšnou touhou, již s ní cizoložil ve svém srdci..." (Mat 5.27).

Správný řád sexuality

Pohlavní pud neboli sexualita byla stvořena Bohem, nemůže být tedy zlá nebo špinavá, naopak je dobrá. Jestliže ale vybočí z řádu, který jí určil Bůh, stává se ničivou silou potlačující všechny jiné lidské tužby a žádosti. Proto Bůh chce, aby člověk svoji sexualitu ovládal a držel ji v mezích, které On, Hospodin, pro ni stanovil.

Toto ovládání nazýváme cudností. Pud vedoucí k ukrytí toho, co náleží do intimní sféry sexuality před druhými, se jmenuje stud. Při dodržování cudnosti nejde tedy o potlačování sexuality, jak se lze dnes v mnoha publikacích dočíst, nýbrž o její využití ve správném řádu hodnot, aby ona člověku sloužila a ne aby ho ovládala.

Nekázeň v této věci člověka omezuje a zotročuje. Přestává být svobodným, je závislý jen na svém pudu, zaměřený výlučně na sebe sama. Stává se sobcem, u něhož se ztrácí schopnost vidět bolesti a těžkosti druhých lidí.

My, moderní lidé, žijeme v sexuálně vypjatém klimatu. Proto velmi často i člověk, který manželskou věrnost zachovává a šestým přikázáním se důsledně řídí, může být proti své vůli vydražden náhodným shlédnutím titulní strany pornomagazínu a novinovém stánku. To je bezpochyby zcela odlišný případ od situace, kdy někdo záměrně vyhledává takové příležitosti, aby se vydražďoval a "kochal" těmito výjevy. Nicméně proti pokušení třeba ihned vnitřně bojovat co nejrychlejší odvedením pozornosti jinam. Takové "bojové nasazení" se vždycky vyplácí.

Jeho součástí musí být i angažovanost katolického křesťana na veřejnosti proti pornografii, jejíž přítomnost ve sdělovacích prostředcích je obrovským hříchem moderního člověka proti šestému přikázání. Věřící, který je vůči tomuto zlu lhostejný nebo je dokonce schvaluje či zlehčuje slovy "však jsou ještě jiné, horší hříchy", je spoluvinen a hřeší.

Pohlavní hříchy

Katolická morálka považuje vedle manželské nevěry za těžké hříchy proti šestému přikázání předmanželský a vůbec veškerý mimomanželský pohlavní styk, homosexualitu a sebeukájení. Proč právě tyto? Poněvadž žádný lidský pud není tak bytostně spojen s láskou jako pud pohlavní. Není určen jen pro mě, pro mé sebeukájení, nýbrž pro jiného se zaměřením na vznik nového života. To si vyžaduje ochranu, kterou může poskytnout jedině manželský svazek. Bůh ve svátosti manželství nabízí muži a ženě svoji pomoc. Odmítnout tento řád znamená dát sobecky přednost své "potřebe" sexuálního požitku.

Kladné stránky šestého přikázání

Výtka, že katolická sexuální morálka obsahuje jen zákazy, je nespravedlivá. Šesté Boží přikázání, které církev aplikuje, obsahuje na prvním místě pozitivní, konstruktivní stránku. Manželská věrnost dává jistotu zdravé rodině, v níž dítě má zaručenu péči a lásku obou rodičů. Manželům nabízí pocit duchovního útočiště

jednoho u druhého, jistotu psychické opory v těžkých životních situacích, vědomí, že nejsem sám, je zde někdo, který mne chápe, rozumí mi a podpoří mne. Šesté přikázání je pro člověka, nikoli člověk pro přikázání, je pro jeho dobro, pro harmonický, spořádaný a vnitřně bezpečný život, který je zárukou pokoje, radosti a naděje, tedy těch hodnot, které mají křesťané přinášet světu.

Poznání

Zachvěla jsem se
při setkání
s jistotou
v mrazivém doteku
rostoucí jinovatky
zmrzla
moje slza
a neroztaje bez lásky.
Nevím,
jak dlouhý potřebuji
krok,
abych se nezřítla
do propasti nelásky.

říjen 1983

Z DOMOVA ...

* První československý komunistický prezident a masový vrah Klement Gottwald zastává i nadále čestným občanem severočeského města Biliny. Rozhodlo o tom zastupitelstvo tohoto města, obsazené převážně členy KSČM.

* Brněnský hotel Grand byl v rámci velké privatizace vydražen na 203 miliony Kč.

* Ve zlínském zámku byla uspořádána výstava o vzniku a činnosti československých legií v Rusku, Francii a Itálii, která skončí 20. listopadu.

* V souvislosti s nebezpečným vzrusem kriminality v Ostravě rozhodla městská rada zvýšit počet příslušníků městské policie z dosavadních 320 členu na 500.

* Do Jedličkova ústavu v Praze se vloupal dosud neznámý pachatel a odcizil především spotřební elektroniku v hodnotě cca 50 000 Kč.

* Zástupci Katolické a Československé církve evangelické se dohodli na vzájemném uznávání křtu. Tato dohoda podléhá schválení biskupské konference.

DĚTI - BŘEMENO, NEBO RADOST

Před časem jsem dostal dopis od jedné matky, která pojmenovala své dítě "Fulton". Fulton je nyní čtyřletý. Jednoho dne ho matka hledala, volala a volala. Žádná odpověď. Konečně našla malého chlapce v přístřešku, oblečeného, v plášti, s čepicí a malým kufrkem v ruce. Otázala se: "Kam se chystáš, Fultone?", a on odpověděl: "Jdu do New Yorku, abych navštívil biskupa Sheena. Jsem po něm pojmenován." "A co máš v kufru?" "Moji malou sestřičku. Ona chce také se mnou."

To mě přimělo k tomu, abych přemýšlel o dětech. Kolik mrzutostí a kolik radosti děti působí.

Každý vyzoroval, jak si muži neobratně počínají během křtu dítěte nebo kdykoliv musí chovat děcko. Muž nikdy neví, co s ním má dělat. Jeho ruce nebyly nikdy určeny k tomu, aby držely dítě, neboť se podobají poněkud mechanickým jeřábům. U muže je dítě vždy jen v chvilí. Vezme si je sice, ale ihned hledá místo, kam by je mohl odložit, aby jen byl od něho volný.

Muži mají různé způsoby, jak chovat děti: někteří dítě drží jako koktejlový pohár, jiní zase jako fotbalový míč. Buď hledají příležitost, jak se dítěte rychle zbavit nebo se ohlížejí po někom, komu by je mohli předat. Někteří se dívají na děti jako na jakousi hádanku: nejsou schopni rozlišit jednotlivé části údů a je to záležející neschopnost, určit ve změní polštářků a plátýnek, ať dole či nahoře, zda je tam někde dítě.

A jaká je to zkouška trpělivosti - plačící dítě: pozorovali jste již, jak jejich očička jsou stále menší a jejich malé nosíky se stávají téměř knoflíky? To je skutečně strašné. Plačící děti - jako látka k hovoru - jsou věci citovout.

Chtěl bych se zde zmínit o třech dobrodiních:

1) Děti zachraňují lásku před nudou.

2) Děti jsou pramenem znovuožívené krásy a síly.

3) Děti zjevují tajemství otcovství a mateřství.

Láska se může stát obtížnou; může dokonce způsobit nudu. Jestliže jsou jen dva, kteří se milují, může se láska znetvořit. Dvojitosť v lásce může být smrtelná. K pravému vzájemnému příklonu patří milující, milovaný a láska. Proto slyšíme milující mluvit o "naší lásce", jako by bylo ještě něco mimo souhrn jejich vzájemné lásky. Někdy o tom mluví jako o něčem "větším, než jsme my sami", o něčem, co je udržuje spolu. Je třeba třetího, aby se vpravdě milovalo a ten třetí v celosti, úplnosti lásky - je Bůh.

V manželství děti vytvářejí svazek lásky, který udržuje otce a matku pospolu. Děti chrání lásku před nudou, vyprahlostí čistě vnějšího styku, a od jejího rozpadu.

Jak by byl život plochý, kdyby hudebník neustále držel v ruce housle

a smyčec, ale nikdy by nevykouzlil žádnou melodii, nebo kdyby sochař sice vzal do ruky majzlík a přiložil by jej k mramoru, ale nikdy by nevytvoril sochu, nebo básník, který by neustále kladl pero na papír, ale nenapsal by nikdy žádné rozumné řádky. Nebyl by sedlák šilný, jestliže by každé jaro rozseval, ale hned by vše zase vyhrabal a to by neustále opakoval a nikdy by nečekal na plody a žně?

Co by se stalo s duší a srdcem paní, která ve své zahrádce odřeže všechny pupeny, jakmile se jen začnou objevovat, a tak nemůže nikdy pohladit růži? Láska chce nechat vyrůst ze své hluboké zvláštnosti plod. Tak chrání sebe samu před dualismem, který znamená smrt. Jestliže však láska uniká tomuto úmyslnému zmarnění plodu lásky, pak přemůže nudu, neboť život dostal smysl. Láska nyní objeví, že se neplazí stále na stejné rovině, nýbrž se spíše vznáší jako pták v pocitu lásky, a prožívá svůj nejkrásnější okamžik na nejvyšším vrcholu letu.

Všeobecně se věří, že lze pomocí mastiček, hormonů a trvalých ondulací provždy udržet krásu a sílu. Je správné, že nám byla dána krása a síla jako přitažlivá síla; obě dosahují svého vrcholu, když přijde čas k založení rodiny.

Síla muže však netrvá věčně, právě tak málo i krása ženy. Pro lidi dobrého vkusu je cosi odpuzujícího vidět stárnoucí, kteří se - aby vypadali mladší, šminkují jako mladí studenti. V tom, jak si hledí získat zpět uplynulé mládí, ukazují jen nezralost svého ducha.

Rovněž i ženy, které zdaleka překročily práh mladosti, s velkou vrstvou šminky na tvářích, demonstrují pouze svou pošetilost, protože si namlouvají, že mohou vzdorovat plynoucímu času.

Před svatbou je mladý muž obdivován pro svou sílu, která se projevuje zvláště v sobotu odpoledne při fotbalových utkáních. Nedlouho po svatbě se síla pomalu vytrácí, když ho jeho manželka prosí, aby snal závěsy a on na to odpoví: "Copak ty jsi nějaký mrzák?"

I krása uvadne. Před svatbou je obdivováno dívčino povídání a jeví se jako milé; ale po svatbě začíná ženino mluvení jít muži pomalu na nervy.

Závěry z toho nesmí vést k cynickému smíchu vůči těmto darům, nýbrž k náhledu, že síla a krása se nemůže zachovat po celý život, ale může se předat dalším generacím. Narodí-li se dítě, pak žije síla otcova znovu v dítěti, jak říká básník: "Z vysokého nebe sestupuje dokonalejší pokolení".

Narodí-li se dcerky, začínají matky opět kvést ve své celé krásě. Láska muže a ženy se stává ochráncem života, protože postupuje proti útoku smrti a podoba Fénixu znovu povstává z popela. Pak se stávají děti perlami

ve velkém růženci lásky, poutají otce a matku v nejpříjemnějším otroctví rodinné lásky a rodinného štěstí.

Cítili-li se srdce zasaženo až do základu, pak již láska nemůže uspokojovat. Kde se už nemůže odhrnout žádná rouška, otevřít dveře, obrátit se na stranu, kde nemůže být už nic odhaleno, tam se srdce zoufale ohlíží po náhražce. Jako nelze vyloudit žádnou melodii, jestliže se použije více houslí a na každých z nich se hraje jen část melodie, tak nikdy nelze nalézt štěstí v řadě milenců. Blaženost spočívá pouze v prohloubení mystéria, ne však v náhražce jiného prožitku. To je poslání dítěte.

Dítě činí z manžela otce. Otcovství však je zářící duha Božského otcovství, z něhož přichází každé otcovství a každé požehnání. Od věčnosti může Věčný Otec říci svému Věčnému Synu: "Ty jsi můj milý syn, já jsem tě dnes zplodil." Pozemský otec, v němž se tento věčný akt plození zrcadlí, se může těšit, že se podává dál pochodeň života a tak rozšiřuje "Otče náš, jenž jsi na nebesích" k "Otče náš, který jsi doma".

Dítě činí také ženu matkou. Muž je daleko více spoután přírodou, žena však Bohem. Ona předává lidem dar života, Bohem jí dány. Její slovo je: "Staň se mi." - Mariino "Fiat mihi", - podrobenost, oddanost, spolupráce se životem. Nejšťastnější okamžik ženy je, může-li dávat, neboť nechce-li dávat, je ve hře peklo. Jako nositelka pozemské plodnosti naplňuje svůj úkol, přivádí-li na svět dítě. V pohledu na malé děcko se nám odhaluje nová zvláštnost: je to jediný moment, v němž může člověk milovat své já bez sobectví. Matka nyní miluje v sobě samé ne já, neboť její tělo se stává nositelem nového života, i její náruč jeho nositelkou, zatímco dává dále kulturu ještě nezrozeným epochám.

Jen málo převratů je větších než ten, který způsobí dítě v domácnosti. Počátek jeho přítomnosti vytváří u muže a ženy síly a zodpovědnost mateřství a otcovství. Bůh jim dává dítě jako nějakou měkkou hlinu, kterou mají tvarovat vlastníma rukama. Marně se hájí mládí: Nemohu nic se svým dítětem dokázat. - Neboť soudce a jejich vlastní svědomí se mohou otázat: Učinili jste někdy něco pro něj? - Kdykoliv se narodí dítě, je pro toto dítě připravena v nebi koruna, a běda rodičům, není-li zde hlava pro tuto korunu. O Leonardu da Vinci se vypráví, že chtěl jednou malovat Ježíše Krista jako dítě. Později, po řadě let, kdy pracoval na obrazu Večere Páně, ohlížel se po někom, kdo by mohl stát modelem pro Jidáše. Ve svém hledání na ulicích a silnicích našel pak zarmoucenou a zuboženou postavu, která byla vhodná pro postavu Jidáše. Avšak zjistil při tom, že tentýž muž mu byl modelem pro Ježíše Krista - dítě.

Dítě není jen dvojník svých rodičů;

ono je koncentrovaná láska. Je však také novou osobností, novým centrem svobody ve světě. S každým dítětem šeptá Bůh světu nové tajemství a je povinností rodičů dbát o to, aby dítě toto tajemství uchovalo.

Ačkoliv rodiče dítě zplodili a přivedli na svět, očekává dítě ještě jiné zrození, a to ne z luna těla, nýbrž z luna Ducha. Když byly otevřeny brány těla, narodilo se lidské dítě; otevřou-li se mu brány křtitelnice, stává se z něho dítě Boží. Až k tomuto novému zrození je dítě tvorem; po novém zrození může dítě Boha nazývat v nejpravdivějším smyslu slova "Otcem" a tu, která Božího Syna přivedla na svět, "Matkou".

Fulton Sheen

(přel. P. Václav Divíšek)

ZE SVĚTA ...

* Ruské úřady se rozhodly zlikvidovat Leninovo mauzoleum v Moskvě a uložit tělesné pozůstatky sovětského diktátora na hřbitově v St. Peterburku. Patriarcha Alexej II. podpořil toto rozhodnutí prohlášením, že "mumifikace není v souladu s ruskou tradicí".

* Italská parlamentní komise pro boj s mafií oznámila, že existují těsné vazby mezi italskou a ruskou mafií. V letech 1991 a 1992 se uskutečnily v Praze a ve Varšavě setkání představitelů obou mafií.

* Více než 60% Rusů je podle ankety amerického časopisu US News and World Report proti znovuzvolení B. Jelcina prezidentem Ruska.

* Izraelský premiér Rabin pobýval v Číně, kde slíbil tamějším představitelům nejen velké finanční investice, ale také prodej nejmodernějších zbraní.

ZASVĚCENÍ KATOLICKÝCH ESPERANTISTŮ PANNĚ MARIÍ

Před třemi lety obnovila svoji činnost česká odbočka (sekce) Mezinárodního katolického esperantského svazu (IKUE) v Římě, jejíž činnost byla násilně přerušena zásahem StB v roce 1977. Patronaci nad touto sekcí přijal Otec arcibiskup Miloslav Vlk a Otec biskup Karel Otčenášek. Každoročně je organizován katolický esperantský tábor v Sebranicích u Lito-myšle. Při letošní návštěvě tohoto tábora O. biskup Karel Otčenášek projevil přání, aby tento tábor byl zasvěcen P. Marii. Zasvěcení se uskutečnilo za přítomnosti hostů ze Slovenska 9. října 1993 v kapli sv. Kateřiny v České Třebové. Předcházela mu modlitba sv. růžence a mše sv. v esperantu, kterou celebrouval Otec Savio Řičica, OP. Tímto zasvěcením katolíci

STŘÍDÁNÍ STRÁŽÍ V BÍLÉM DOMĚ A OCHRANA NENAROZENÝCH

Volba Billa Clintona prezidentem USA potvrdila to, o čem jsme se poučili již v minulosti: obhájci života se již nemohou spoléhat na státní moc, chtějí-li zachraňovat děti. Výzva - i příležitost - k ochraně nenarozených je nyní opět tam, kde začala: spočívá na občanech, kteří jsou pro život.

Pro americké hnutí Pro život to znamená, že je načase přestat mluvit o "regulaci" potratového průmyslu a začít hovořit o záchraně života, které stvořil Bůh.

Je načase převzít iniciativu

Samozřejmě, že nový prezident nebude zachraňovat děti. Již minulé dny, kdy mohli obránci života říkat doslova: "On to George zařídí."

Ochrana života nepřijde shora dolů - poroste od kořenu vzhůru. A rozhodně se nemůže opírat o řeči o regulaci potratu a toleranci.

Hlasý pro nenarozené musejí nyní zaznívat silně a s morální autoritou. Každý z nás musí říkat, bez výhrad a bez omlouvání, že dítě je dítě - ať je jakkoliv malé, jakkoliv postižené a ať bylo počato jakýmkoliv způsobem. Hořké plody mírnějšího přístupu jsou již více než zjevné.

Volba Billa Clintona znamená přinejmenším to, že nenarozené děti již nemají ochránce v Bílém domě. Clinton přislíbil odstranit potratová omezení zavedená Reaganem a Bushem, která znamenala zákaz podpory potratů na klinikách financovaných státem. Rovněž se vyslovil pro dovoz francouzské "potratové pilulky" RU-486 do USA a pro zrušení zákazu financování experimentu s embryonálními tkáněmi z peněz daňových poplatníků. Ještě zlověstněji zní to, že prezident podporuje "Zákon o svobodě volby" (volně dostupný potrat na požádání ve všech 50 státech Unie po celou dobu těhotenství) a hodlá podniknout legislativní kroky proti těm, kdo se snaží zachraňovat nenarozené děti. Úspěch těchto snah ovšem závisí v první řadě na lidech, kteří zasedají v Kongresu.

Je tedy zřejmé, že před hnutím Pro život leží obrovský úkol. Je to však

práce, která, bude-li úspěšná, bude v konečném výsledku znamenat záchranu životů nenarozených děvčátek a chlapečků.

Ztrátu prezidenta - ochránce života si jistě nikdo z nás nepřál. Avšak realita nepřátelsky naladěné administrativy také vytváří pro hnutí Pro život novou svobodu. Zbavili jsme se pout prezidentské politiky a musíme nyní stanovit pravidla a definovat termíny.

Je-li dítě počato při znásilnění či incestu, musí Amerika slyšet, že obhájci života říkají: "Toto dítě je nevinné. Nemělo by zemřít."

Jestliže příliš opatrný lékař řekne matce, že dítě v jejím lůně ohrožuje její zdraví, třebaže toto tvrzení nemusí být z medicínského hlediska podloženo, musí nás být slyšet: "Toto dítě a jeho matka mohou žít. Zachraňme je oba."

Má-li nenarozené dítě nějaký defekt nebo postižení, musíme nahlas říkat: "Toto dítě je Božím stvořením. V Božích očích máme všichni stejnou hodnotu."

A když je dítě počato v době, kdy matka používá smrtící chemikálie nebo jiný prostředek, je úkolem hnutí Pro život, aby říkalo: "Nejmenší členové lidské rodiny by neměli být zabíjeni nitroděložními tělisky a hormonálními preparáty. Některé tzv. antikoncepční prostředky ve skutečnosti způsobují potrat."

Čeká nás tedy hodně práce. I když volby roku 1992 nás vrhly zpět do dnů propotratové politiky v Bílém domě, poskytly nám zároveň příležitost k aktivitě a obnově sil na principu osobní zodpovědnosti. Éra J. J. Cartera byla koneckoncu také obdobím růstu (a úspěchů) hnutí Pro život. Návrat jižanského guvernéra do Oválné pracovny může tedy předznamenat sjednocení sil Pro život.

Obhájci života se nyní musejí s Boží pomocí postavit do čela, aby politici mohli následovat.

Judie Brownová,
prezidentka

Americké ligy pro život

(Z angličtiny přeložila Lucie Cekotová.)

esperantisté manifestují svoji věrnost katolické církvi v čele s Kristovým náměstkem Janem Pavlem II.

Česká sekce IKUE byla rozhodnutím České biskupské konference z 11. 10. 1993 zařazena mezi laická hnutí katolíků v České republice.

IKUE-sekce, předs. Miloslav Šváček

ZAIRŠTÍ BISKUPOVÉ BURCUJÍ

V africkém státě Zaire jsou už dlouhá léta katolíci pronásledováni. Biskupové mnohokrát protestovali a vydávali pastýřské listy - vše bezvýsledně. Tentokrát se obracejí na

věřící laiky, aby se aktivně zapojili do politického života a pokusili se tímto způsobem dosáhnout změny křesťanství nepříznivých zákonů.

DISKRIMINACE

Katolíci biskupové v Albánii si v nedávném pastýřském listě stěžovali na silici islamizaci země. V rámci tohoto programu úřady znemožňují různé církevní projekty, mimo jiné silně omezují i činnost řeholního řádu Misionářů lásky Matky Terezy, která je albánského původu. Dodnes podle albánských biskupů nebyly přijaty zákony o náboženské svobodě a soukromých charitativních iniciativách.

EXERCICIE PRO KNĚZE

Exercicie pro kněze v klášteře Teplá u Mariánských Lázní (exercitátor P. Antonín Hyža) začínají **28. listopadu** v 19.30 hodin a končí **3. prosince** přibližně v osm hodin.

Příhlásky zasílejte na adresu:

Biskupství plzeňské
nám. Republiky 35
Plzeň
301 14

PRO MUŽE UVAŽUJÍCÍ O DUCHOVNÍM POVOLÁNÍ

Ve dnech **3. až 5. prosince** se setkají muži uvažující o duchovním povolání ke společnému rozjímání, modlitbě a pohovoru v klášteře Teplá u Mariánských Lázní.

Pátek 3. prosince příjezd a seznámení. V sobotu pak společná liturgie hodin, mše svatá, přednáška, konference, rozhovory, prohlídka kláštera. V neděli společná liturgie a po obědě ukončení. Písemné přihlášky k účasti zašlete na adresu:

Kláster Teplá u Mariánských Lázní
PŠC 364 61

ZAVRAŽDĚN POLSKÝ KNĚZ

V Godziszově v sandoměrské diecézi v Polsku byl zavražděn katolický kněz Józef Gabka. Měl třicet let a byl znám svoji neúnavnou pastorační prací mezi mládeží.

Tři pachatelé ve věku 19, 17 a 13 let ho zastavili v noci na silnici a pod záminkou, že potřebují pomoc při nastartování auta ho vylákali ven z vozu, načež ho ubodali nožem. Všichni jsou zatčeni, motiv jejich činu se vyšetřuje. Při pohřbu oběti místní biskup E. Frankowski řekl, že tři zatčení nejsou jedinými viníky. Na lavici obžalovaných by měli sedět také všichni politické a žurnalisté, kteří podněcují nenávist proti církvi v souvislosti s nedávno přijatým zákonem proti interupcím.

SVĚTLO - týdeník Matice cyrilometodějské. Vydává Maticе cyrilometodějská v Olomouci v nakladatelství Matice cyrilometodějská s.r.o. Olomouc. Sazba a grafická úprava Jaroslav Novotný, tisk Matice cyrilometodějská s.r.o. Olomouc. Šéfredaktor PhDr. Radomír Malý. Redakce: Mendlovo náměstí 1a, Brno, PŠC 602 00. Administrace: Maticе cyrilometodějská s.r.o., Dolní nám. 24, Olomouc, PŠC 771 00. Telefon redakce 05 / 43 32 11 18 kl. 271, telefon administrace 068 / 52 228 03. Podávání novinových zásilek povoleno Oblastní správou pošt v Ostravě č.j. 2363/93-P/1 ze dne 23. 8. 1993. Objednávky vyřizuje administrace týdeníku.

Prohlášení redakce: U článků o tzv. soukromých zjeveních, k nimž se doposud církevní autorita nevyjádřila (jako Litmanová, Medjugorje aj.) se podřizujeme konečnému úsudku církve.

Postovně uveřováno

Novinové výplatné

Odesílatel:
Maticе cyrilometodějská s.r.o.
Dolní nám. 24
771 00 Olomouc